

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Výkon advokacie v pracovním poměru

Karolína Šašková

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Karolína ŠAŠKOVÁ**
Osobní číslo: **R17M0317P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Výkon advokacie v pracovním poměru**
Zadávající katedra: **Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Pojem a funkce advokacie
3. Historie advokacie
4. Způsoby výkonu advokacie
5. Pojem a funkce pracovního poměru
6. Aktuální otázky výkonu advokacie v pracovním poměru
7. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

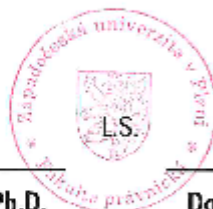
- BĚLINA, Miroslav, PICHRT, Jan. Pracovní právo. 7. doplněné a podstatně přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-667-8.
- BALÍK, S., KELLER, R. Tradice advokacie v českých zemích. Vybrané právní předpisy o advokacii z let 1868-1948, Praha: Česká advokátní komora, 1995.
- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Zákoník práce: Komentář. ISBN: 978-80-7598-910-9. Autor: Doležilík, Jiří; Doudová, Soňa; Horna, Vladimír; Hůrka, Petr; Kahle, Bohuslav; Košnar, Michael; Randlová, Nataša; Roučková, Dana; Vysokajová, Margerita
- Zákoník práce: Praktický komentář. ISBN: 978-80-7552-609-0. Autor: Bělina, Miroslav; Bělina, Tomáš; Brnárková, Věra; Doležilík, Jiří; Drápal, Ljubomír; Knebl, Pavel; Morávek, Jakub; Novotný, Zdeněk; Pichrt, Jan; Pláček, Lubomír; Putna, Mojmir; Rothová, Eva; Sládník, Jaroslav; Štefko, Martin

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Michal Dittrich, Ph.D.**
Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení

Datum zadání diplomové práce: **1. února 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jarmila Pavlátová, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 9. září 2021

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, jsem vyznačila způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

.....
Karolína Šašková

Plzeň, březen 2022

Poděkování

Touto cestou bych chtěla vyjádřit poděkování Mgr. Michalovi Dittrichovi, Ph.D., za vedení této diplomové práce. Současně bych ráda poděkovala svým nejbližším za veškerou jejich podporu a pomoc, kterou mi během studia poskytli.

Obsah

Úvod.....	8
1 Advokacie jako pojem.....	10
1.1 Platná právní úprava advokacie.....	10
2 Advokát jako pojem a předpoklady pro výkon advokacie.....	13
2.1 Vyškrtnutí ze seznamu advokátů a pozastavení výkonu advokacie ...	14
2.2 Funkce advokáta.....	16
2.3 Pojmy poskytování právních služeb a výkon advokacie.....	17
2.4 Nezávislost advokáta	18
2.5 Odpovědnost advokáta a její druhy.....	20
2.5.1 Veřejnoprávní odpovědnost.....	21
2.5.2 Soukromoprávní odpovědnost.....	22
2.5.2.1 Povinnost pojištění	24
2.5.3 Kárná odpovědnost.....	24
3 Historie advokacie	26
3.1 Počátky advokacie	26
3.2 Vývoj advokacie na našem území do r. 1627.....	26
3.3 Vývoj advokacie na našem území od r. 1627 do r. 1848.....	28
3.3 Vývoj advokacie na našem území od r. 1848 do r. 1918.....	29
3.4 Vývoj advokacie na našem území od r. 1918 do r. 1989 (resp. 1996) ..	31
4 Pracovní poměr.....	34
4.1 Právní úprava pracovního poměru.....	34
4.2 Obecně k pracovnímu poměru	34
4.3 Vznik pracovního poměru	35
4.3.1 Vznik pracovního poměru pracovní smlouvou.....	35
4.3.2 Vznik pracovního poměru jmenováním	36
4.4 Subjekt, objekt a obsah pracovního poměru	37
4.4.1 Subjekty pracovního poměru	37
4.4.2 Obsah pracovního poměru.....	38
4.4.2 Objekt pracovního poměru.....	39
4.5 Závislá práce a její znaky.....	39
5 Způsoby výkonu advokacie	42
5.1 Samostatný výkon advokacie.....	42
5.1.1 Odpovědnost samostatného advokáta a povinnost pojištění .	43
5.2 Výkon advokacie ve sdružení	44
5.2.1 Smlouva o sdružení.....	45

5. 2. 2	Společné jméno sdružení.....	45
5. 2. 3	Společné sídlo advokátů sdružení.....	46
5. 2. 4	Odpovědnost advokáta ve sdružení	47
5. 3	Výkon advokacie ve společnosti	47
5. 3. 2	Odpovědnost advokáta vykonávajícího advokacii ve společnosti	48
6	Výkon advokacie v pracovním poměru.....	50
6. 1	Otázky spojené s přijetím institutu advokacie v pracovním poměru do právního řádu	51
6. 2	Nezávislost advokáta v pracovním poměru.....	53
6. 3	Zaměstnavatel advokáta vykonávajícího advokacii v pracovním poměru.....	55
6. 4	Zaměstnaný advokát jako subjekt pracovněprávního vztahu	56
6. 5	Označení zaměstnaného advokáta	57
6. 6	Odpovědnost zaměstnaného advokáta za škodu.....	58
6. 7	Odměna a daňový režim příjmů zaměstnaného advokáta	59
6. 8	Přechod práv a povinností na zaměstnavatele advokáta	60
6. 9	Aktuální otázky výkonu advokacie v pracovním poměru	62
	Závěr.....	64
	Resumé	66
	Seznam použité literatury a dalších pramenů	68

Úvod

Tématem této diplomové práce je hybridní institut z oblasti pracovního práva zasahující i mimo tuto oblast, a to sice výkon advokacie v pracovním poměru. Jedná se o institut, který je v našem právním řádu poměrně nový a svojí podstatou převratný, neboť kloubí dva na první pohled nesourodé právní instituty – *výkon advokacie a pracovní poměr*.

Se zakotvením institutu výkonu advokacie v pracovním poměru sice došlo k rozšíření možnosti, jak mohou advokáti advokacii vykonávat, ale velkému zájmu a pozornosti ze strany advokátního stavu se mu nedostalo. Tato skutečnost pravděpodobně zapříčinila také nedostatek související literatury, která by o tomto institutu blíže pojednávala a zodpovídala otázky, jež jeho přijetí vyvolalo. Většinu odborných a souvisejících názorů či informací tak lze čerpat především z jednotlivých článků právních periodik, jejichž autory jsou zejména členové dotčeného advokátního stavu a další osoby činné v právnických povoláních. Mezi další zdroje, ze kterých bude tato práce čerpat, patří především jednotlivé související zákony, zejména pak aktuálně účinný zákon o advokacii a zákoník práce, jež představují stěžejní právní předpisy předmětných dvou institutů. Neopomenu ani odborné publikace, stavovské předpisy, judikaturu či komentáře k souvisejícím právním předpisům.

Cílem této práce je zejména popsat institut výkonu advokacie v pracovním poměru, jeho principy a fungování, ale i poukázat na jeho případná úskalí v praxi a zodpovědět některé související otázky. K tomuto je nezbytné představit zvlášť také jednotlivé instituty. Z tohoto důvodu bude značná část práce věnována výkladu obecných pojmů, kterými jsou *advokacie*, *advokát* a *pracovní poměr*. Důraz bude kladen zejména na definici a znaky těchto pojmů, základní principy i znění aktuální právní úpravy.

První a druhá kapitola se budou týkat pojmů *advokacie* a *advokát*. V těchto kapitolách se budu současně věnovat také souvisejícím otázkám, které nelze při rozboru těchto pojmů opomenout. Mezi ně se řadí zejména nezávislost advokáta, která výrazně koliduje s principem podřízenosti a nadřízenosti v rámci pracovněprávního vztahu. Ve třetí kapitole bude obsažena také historie advokacie. O historii bude pojednáváno pouze v nezbytném rozsahu, zejména bude kladen důraz na možnosti výkonu advokacie, jež byly připuštěny v minulosti.

Dalším krokem v této práci bude přiblížit také zmíněný pracovní poměr, který lze považovat za stěžejní institut v oblasti pracovního práva. V této souvislosti nesmí být opomenuta ani problematika závislé práce, jejíž vymezení je důležité nejen ve vztahu k výkonu advokacie v pracovním poměru. V závěrečných dvou kapitolách se pak budu věnovat způsobům výkonu advokacie, které aktuální právní úprava připouští. Mezi tyto způsoby patří mimo jiné právě výkon advokacie v pracovním poměru, jemuž se budu věnovat ze všech možných způsobů výkonu advokacie nejpodrobněji, a to v rámci samostatné kapitoly. Zejména bude poukázáno na související otázky, jež zákonodárce zařadil do právního řádu i několik let po přijetí samotného institutu výkonu advokacie v pracovním poměru.

V závěru práce pak bude v krátkosti poukázáno také na aktuální problém týkající se zastřeného zaměstnaneckého vztahu, jež s tématem souvisí a vyskytuje se v praxi.

1 Advokacie jako pojem

Pojmem advokacie se rozumí podnikatelská činnost spočívající v poskytování právních rad, právní pomoci a služeb klientům, kterou může vykonávat pouze advokát, a to za podmínek stanovených příslušnými právními předpisy. Advokát tuto činnost vykonává zpravidla za úplatu.

Advokacie je jedním z nejstarších právnických povolání¹, jež si svou oblibu zachovalo dodnes. V dnešní době představuje jedno z nejběžnějších právnických povolání. Dle údajů zveřejněných na 34. schůzi představenstva České advokátní komory konané v lednu 2021 byl celkový počet advokátů v České republice 13 945 (z toho 12 267 aktivních).²

1.1 Platná právní úprava advokacie

Stěžejní právní předpis pro výkon advokacie a pro všechny advokáty, bez ohledu na to, jakým způsobem advokacii vykonávají, je zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“), jež nabyl účinnosti dne 1. 7. 1996. Nahradil tak dva porevoluční zákony České národní rady představující dosavadní právní úpravu – zákon č. 128/1990 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii z roku 1990“) a zákon č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované. Účinnost zákona o advokacii ukončila období dvojkolejnosti právnických povolání trvající od roku 1990, kdy u nás kromě advokátů působili také komerční právníci, kteří se specializovali na obchodní právo a zastupovali subjekty ve věcech týkajících se podnikatelské činnosti.

Zákon o advokacii je obecně závazný právní předpis upravující právní postavení všech advokátů – včetně podmínek výkonu jejich činnosti, práv a povinností a také způsobů, jakými je možné advokacii vykonávat. Jako jeden ze způsobů výkonu advokacie připouští právě *výkon advokacie v pracovním poměru*,³ jež je ústředním tématem této práce. Zákon o advokacii však kromě zmíněných institutů upravuje také postavení evropského advokáta (v části třetí), zahraniční společnosti při poskytování právních služeb (v části čtvrté) a postavení advokátního

---

¹ *Vývoj advokacie na území Slovenska*. Slovenská advokátská komora [online] [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak/history?web/sk/cms/closeBanner=1>

² Údaj zveřejněný na 34. schůzi představenstva České advokátní komory konané ve dnech 11.–12. ledna 2021, dostupné z: https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2021_01.pdf

³ § 11 odst. 1 písm. c) zákona o advokacii

koncipienta⁴ (v části páté). Zákonem o advokacii byla zřízena i Česká advokátní komora (dále také jen „Česká advokátní komora“, „Komora“ nebo „ČAK“), jejíž činnost a organizaci taktéž upravuje.

Kromě zákona o advokacii je advokát povinen řídit se a dodržovat také všechny další obecně závazné a podzákonné předpisy, zejména stavovské předpisy ČAK⁵. Za nejdůležitější stavovský předpis lze považovat advokátní etický kodex, tedy usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 31. října 1996, č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (dále jen „etický kodex“).

Mezi další podzákonné předpisy, kterými jsou advokáti povinni se řídit a které upravují výkon jejich činnosti, patří například vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., kterou se stanoví kárný řád (dále jen „advokátní kárný řád“) a vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 197/1996 Sb., kterou se vydává zkušební řád pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky (dále jen „advokátní zkušební řád“).

Dále je důležité zmínit i závaznost právních předpisů a soudních rozsudků Evropské unie, neboť unijní právo má zavedením principu aplikační přednosti přednost před právem vnitrostátním, což platí i ve vztahu k advokátům. Významným evropským předpisem je Etický kodex advokátů Evropské unie, přijatý 28. října 1988 (dále jen „Etický kodex advokátů EU“). Etickým kodexem advokátů EU jsou vázány všechny její členské státy, což znamená, že všichni advokáti, jež jsou členy komor těchto zemí, se jím musí řídit ve všech přeshraničních aktivitách v rámci Evropské unie, EHS a Švýcarské konfederace, ale i v přidružených nebo pozorovatelských zemích.

Dalším závazným dokumentem je Charta základních principů evropské advokacie (dále jen „Charta“), jež byla přijata na plenárním zasedání Rady evropských advokátních komor (CCBE) v Bruselu v roce 2006. Charta nijak nenahrazuje výše zmíněný Etický kodex advokátů EU. Jejím obsahem je soupis

---

⁴ Advokátní koncipient je fyzická osoba, která je zapsána v seznamu koncipientů vedeném Komorou. Jedná se o osobu, která se zpravidla připravuje na složení advokátních zkoušek za účelem následného výkonu advokacie.

⁵ Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2011, čj. 5 Ao 1/2011-22 mají stavovské předpisy charakter právního předpisu. Jedná se však o podzákonné právní předpisy mající podobu usnesení představenstva České advokátní komory.

deseti základních zásad (principů), jež jsou společné pro pravidla regulující advokacii. Obsah Charty je aplikovatelný nejen ve všech členských zemích EU, ale i ve státech přidružených a pozorovatelských.

V neposlední řadě považuji za samozřejmé ve vztahu k advokátnímu stavu dodržování ústavního pořádku ČR⁶.

---

⁶ Jaké předpisy tvoří Ústavní pořádek ČR stanoví čl. 112 odst. 1 Ústavy České republiky: „*Ústavní pořádek České republiky tvoří tato Ústava, Listina základních práv a svobod, ústavní zákony přijaté podle této Ústavy a ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992.*“

2 Advokát jako pojem a předpoklady pro výkon advokacie

Pojem advokát pochází z latinského slova *advocatus*, které vzniklo ze slova *ad vocare* – přivolávat (na pomoc). Latinské slovo *advocatus* tak lze volně přeložit jako povoláný či přivolaný. V dobovém kontextu je tím myšleno přivoláný či pozvaný k soudu.⁷

Odpověď na otázku, kdo je to advokát v dnešním slova smyslu, lze nalézt v ust. § 4 zákona o advokacii, jež říká, že: „*Advokátem je ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou.*“, a stanoví tak formální podmínku pro výkon advokacie, kterou se rozumí právě zápis do seznamu advokátů. Následující ustanovení zákona o advokacii pak pro tento zápis stanoví konkrétní podmínky. Do seznamu advokátů je tedy zapsán každý:

- kdo podá písemnou žádost,
- kdo je plně svéprávný,⁸
- kdo získal vzdělání v oboru právo v magisterském studijním programu studiem na vysoké škole v ČR (nebo v zahraničí, pokud je takové vzdělání v ČR uznáváno za rovnocenné vzdělání na základě mezinárodní smlouvy anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v ČR),⁹
- kdo vykonával po dobu alespoň tří let právní praxi jako advokátní koncipient,
- kdo je bezúhonný,
- komu nebylo uloženo kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů,
- kdo nebyl vyškrtnut ze seznamu advokátů z důvodu prohlášení konkursu,
- kdo není v pracovním nebo ve služebním poměru, s výjimkou pracovního poměru: ke Komoře nebo k obdobné profesní organizaci advokátů

---

⁷ *Vývoj advokacie na území Slovenska*. Slovenská advokátská komora [online]. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak/history?web/sk/cms/closeBanner=1>

⁸ § 5 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii

⁹ K otázce kvalifikačních předpokladů pro zapsání do seznamu advokátů se v minulosti vyjadřoval i Ústavní soud ve svém Nálezu ze dne 13. 9. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 7/95, když stanovil, že: „*Zákonodárce je oprávněn stanovit určité podmínky pro zapsání do seznamu advokátů, resp. advokátních koncipientů, zvláště pak takové, které vymezují nároky na přiměřené právnické vzdělání uchazečů. Takovým vzděláním je nepochybně úspěšně ukončené vzdělání na právnické fakultě ...*“.

v některém z domovských států, k advokátovi, k právnické osobě oprávněné poskytovat právní služby, nebo jehož předmětem je výkon vědecké, pedagogické a literární, publicistické nebo umělecké činnosti, ani nevykonává jinou činnost neslučitelnou s výkonem advokacie,

- kdo složil advokátní zkoušku,
- kdo uhradil Komore poplatek stanovený stavovským předpisem,
- kdo složil slib do rukou předsedy Komory, přičemž zápis do seznamu advokátů je možný nejdříve ke dni, kdy byl tento slib složen, avšak nejpozději do 3 měsíců po jeho složení.^{10, 11}

Výše uvedené podmínky musí být pro zápis do seznamu advokátů splněny kumulativně.

Pro své oprávnění poskytovat právní služby advokát prokazuje svůj zápis v seznamu advokátů identifikačním průkazem advokáta, který advokátovi vydá Komora bezplatně, a to nejpozději do jednoho týdne od zápisu do seznamu advokátů.¹²

2. 1 Vyškrtnutí ze seznamu advokátů a pozastavení výkonu advokacie

V předchozím oddílu jsem uvedla všechny podmínky pro vznik právního nároku na zápis do seznamu advokátů. Pokud zapsaný advokát přestane splňovat některou z těchto podmínek, dojde k jeho vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo k pozastavení jeho výkonu advokacie, čímž oprávnění k výkonu advokacie zanikne. Oprávnění k výkonu advokacie může zaniknout pouze jedním z těchto způsobů.¹³

K vyškrtnutí ze seznamu advokátů dle § 7a zákona o advokacii může dojít pouze ve dvou zákonem stanovených případech, a to:

- a) nastane-li některá ze skutečností uvedených v § 7b zákona o advokacii, mezi které patří pouze:
  - *smrt* – pak ten, kdo zemřel, je vyškrtnut ze seznamu advokátů, a to ke dni úmrtí;

---

¹⁰ § 5 odst. 1 písm. c)–j) zákona o advokacii

¹¹ *Zápis*. Česká advokátní komora [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=9005>

¹² § 5d odst. 1, 2, 3 zákona o advokacii

¹³ § 7a zákona o advokacii, § 8a zákona o advokacii

- *prohlášení za mrtvého* – pak ten, kdo byl prohlášen za mrtvého, je vyškrtnut ze seznamu advokátů, a to ke dni právní moci rozhodnutí o prohlášení za mrtvého;
- *omezení ve svéprávnosti* – pak ten, kdo byl omezen ve svéprávnosti, je vyškrtnut ze seznamu advokátů, a to ke dni právní moci rozhodnutí, kterým byla jeho svéprávnost omezena;
- *uložení kárného opatření* – pak ten, komu bylo uloženo kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů, je vyškrtnut ze seznamu advokátů, a to ke dni právní moci rozhodnutí o uložení tohoto kárného opatření;
- *prohlášení konkursu* – pak ten, vůči komu byl prohlášen konkurs, je vyškrtnut ze seznamu advokátů, a to ke dni právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu, nebo ten, kdo je společníkem společnosti, vůči níž byl prohlášen konkurs, je vyškrtnut ze seznamu advokátů ke dni právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu;
- *podání písemné žádosti o vyškrtnutí ze seznamu* – pak ten, kdo podal Komoře takovou žádost, je vyškrtnut ze seznamu advokátů.¹⁴

b) rozhodne-li o tom Komora v případech uvedených v § 8 a 10 zákona o advokacii, mezi které patří například:

- nesplnění některé z podmínek stanovených zákonem o advokacii pro zápis do seznamu advokátů;
- pravomocné odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za úmyslný trestný čin;
- porušení povinnosti být pojištěn podle § 24a odst. 1 zákona o advokacii.¹⁵

K pozastavení výkonu funkce advokacie dle § 8a zákona o advokacii může dojít pouze:

a) nastane-li některá ze skutečností uvedených v § 8b zákona o advokacii, mezi které patří například:

- *prohlášení konkursu* – pak tomu advokátovi, vůči kterému byl prohlášen konkurs nebo který je společníkem společnosti, vůči níž byl

¹⁴ § 7b odst. 1 písm. a)–g) zákona o advokacii

¹⁵ § 8 odst. 1 písm. a)–c) a e) zákona o advokacii

prohlášen konkurs, je pozastaven výkon advokacie dnem, kdy nastaly účinky prohlášení konkursu;

- *vzetí do vazby* – pak tomu advokátovi, jež byl vzat do vazby, je pozastaven výkon advokacie dnem, kdy se rozhodnutí o vzetí do vazby stalo vykonatelným.¹⁶

b) rozhodne-li o tom Komora v případech uvedených v § 9 a 10 zákona o advokacii, mezi které patří například:

- *vznik pracovního poměru* – pak tomu advokátovi, jemuž vznikl pracovní poměr nebo služební poměr (s výjimkou pracovních poměrů uvedených v zákoně o advokacii¹⁷ nebo pracovního poměru podle § 15a zákona o advokacii) anebo začal-li vykonávat jinou činnost neslučitelnou s výkonem advokacie, pozastaví Komora výkon advokacie;
- *zahájení řízení o omezení svéprávnosti* – pak tomu advokátovi, vůči němuž bylo zahájeno takové řízení, Komora pozastaví výkon advokacie;
- *zahájení kárného řízení* – pak tomu advokátovi, proti němuž bylo zahájeno kárné řízení, může Komora na návrh kárného žalobce výkon advokacie pozastavit.¹⁸

Advokátovi, který vykonává advokacii v pracovním poměru, může být pozastaven výkon advokacie v případech uvedených v § 8b odst. 1 písm. g) zákona o advokacii. Této problematice se však budu věnovat v samostatné kapitole týkající se přímo výkonu advokacie v pracovním poměru.

2.2 Funkce advokáta

Funkcí advokáta je poskytovat služby, pomoc a rady v oblasti práva občanům a jiným subjektům, a to na základě a v souladu se zákonem o advokacii.

Právo všech osob na přístup k právní pomoci poskytované kvalifikovanou osobou představuje jeden ze základních požadavků na demokratický právní stát. Je zakotveno v čl. 37 odst. 2 Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku

---

¹⁶ § 8b odst. 1 písm. a), b) a d) zákona o advokacii

¹⁷ § 5 odst. 1 písm. g) zákona o advokacii

¹⁸ § 9 odst. 1 písm. a), § 9 odst. 2 písm. b) a § 9 odst. 3 zákona o advokacii

České republiky (dále jen „LZPS“ nebo „Listina“), jež stanoví, že: „*Každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení.*“¹⁹

2.3 Pojmy poskytování právních služeb a výkon advokacie

Mezi základní a hlavní úkol advokáta v rámci výkonu advokacie patří *poskytování právních služeb*. Pojem *poskytování právních služeb* je pojmem legálním, užívaným jako legislativní zkratka, kterou se rozumí zejména tyto činnosti: „*[...] zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, [...]. [...] rovněž činnost opatrovníka pro řízení ustanoveného podle zvláštního právního předpisu, je-li vykonávána advokátem.*“²⁰

Vymezení pojmu *právní služba* je pro výkon advokacie velmi důležité, neboť právě tyto služby mohou být poskytovány advokátem za podmínek stanovených zákonem o advokacii. Zákon o advokacii však vymezuje výčet právních služeb ve smyslu aktivit a činností, jež advokát vykonává, demonstrativně (viz konec první věty ust. § 1 odst. 2 zákona o advokacii: „*a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu*“)²¹. To znamená, že výčet stanovený zákonem o advokacii není konečný a advokát je oprávněn poskytovat i další služby vymezené odlišnými právními předpisy.

K výčtu dle § 1 odst. 2 zákona o advokacii je ještě vhodné poznamenat, že pojem *právní služba* je tedy širším pojmem než pojem *právní pomoc*, neboť právní pomocí se rozumí pouze jedna z forem poskytování právních služeb. Současně platí, že pojem *výkon advokacie* je širším pojmem než pojem *poskytování právních služeb*.²²

Z výše uvedeného tedy můžeme vyvodit, že poskytuje-li advokát některou právní službu specifikovanou v § 1 odst. 2 zákona o advokacii, jedná se o výkon advokacie. To pak znamená, že advokát je při jejím výkonu vázán příslušnými

---

¹⁹ Čl. 37 odst. 2 LZPS

²⁰ § 1 odst. 2 zákona o advokacii

²¹ HAVLÍČEK, K., KOVÁŘOVÁ, D., NĚMEC, R., SOKOL, T., SYKA, J., UHLÍŘ, D., ŽIŽLAVSKÝ, M. Zákon o advokacii: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2-7]. ASPI_ID KO85_1996CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²² SVEJKOVSKÝ, J., VYCHOPENĚ, M., KRYM, L., PEJCHAL, A. a kol. Zákon o advokacii. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 21–23.

předpisy o výkonu advokacie, a to včetně všech souvisejících stavovských předpisů, kterými je povinen se řídit, přičemž ty nejzásadnější jsem uvedla v předcházející kapitole.

Výkladem pojmu *výkon advokacie* se zabýval i Nejvyšší správní soud v Brně²³ (dále jen „Nejvyšší správní soud“ nebo „NSS“), a to například ve svém rozsudku ze dne 31. 5. 2004, č. j. 5 As 34/2003-47, v němž tento pojem rozvádí a definuje šířeji, a to následujícím způsobem. *„Výkonem advokacie není jen samotné poskytování právních služeb, ale také veškeré úkony, k nimž je advokát povinen v souvislosti s poskytováním právní služby i poté, kdy je zastupování klienta ukončeno. Takové úkony advokát činí nikoliv jako občan, ale jako advokát při výkonu advokacie.“* Z toho plyne, že legislativní zkratka *výkon advokacie* v sobě implikuje dva samostatné pojmy, jež je nutné rozlišovat. Toto je však patrné i z ust. § 2 odst. 1 zákona o advokacii, které uvádí, kdo může právní služby poskytovat, nebo z § 19 odst. 1 zákona o advokacii, jež uvádí důvody, pro něž je dána povinnost odmítnout poskytnutí právních služeb apod. Již samotný zákonodárce tedy v zákoně o advokacii kladl důraz na rozlišení pojmů „poskytování právních služeb“ a „výkon advokacie“, tedy *„tam, kde použil pojem ‚výkon advokacie‘ měl na mysli veškeré úkony, které advokát činí v souvislosti s výkonem nezávislého povolání advokáta, tedy i ty, k nimž je povinován či které učiní v souvislosti s poskytováním právní služby na základě uzavřené smlouvy, a to i poté, co je zastupování klienta ukončeno, přičemž je činí nikoliv jako občan, ale jako advokát při výkonu svého povolání, tedy při výkonu advokacie“*.²⁴

Pro účely etického kodexu se za výkon advokacie považuje jakékoliv obstarávání cizích záležitostí advokátem soustavně a za úplatu.²⁵

2.4 Nezávislost advokáta

Nezávislost advokáta představuje jeden z nejvýznamnějších atributů advokátní činnosti. Současně je povinností každého advokáta vůči klientovi. Upravuje ji § 3 odst. 1 zákona o advokacii, jež stanoví, že *„advokát je při*

---

²³ V České republice působí Nejvyšší správní soud jakožto vrcholný soudní orgán ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví. Je specializovaným soudním orgánem výlučně pro oblast správního soudnictví. Byl zřízen zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, jež nabyl účinnosti dne 1. 1. 2003.

²⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2004, č. j. 5 As 34/2003-47

²⁵ Čl. 4 odst. 4 etického kodexu

poskytování právních služeb nezávislý“.²⁶ Tím zakotvuje advokátovu nezávislost jako jednu z nezbytných podmínek pro výkon advokacie.

Jedná se o institut, jež má sloužit jak k ochraně klienta, tak k ochraně advokáta. Jejím cílem je totiž řádné poskytování právní pomoci advokátem a ochrana zájmů advokátova klienta.

Nezávislost advokáta jsou povinny plně respektovat a umožnit všechny osoby i subjekty, které by mohly do vztahu mezi advokátem a klientem zasahovat, jakož i třetí strany, státní instituce, policejní orgány, soudy apod.²⁷ Nezávislostí advokáta se tedy rozumí především jeho nezávislost na státní moci a dále na každém, kdo by chtěl advokátovi přikazovat, jak má své služby poskytovat. Nezávislost advokáta zahrnuje i jeho právo poskytnutí právních služeb odmítnout, avšak s výjimkou případů, kdy byl k takové službě ustanoven soudem či určen Komorou.²⁸

Nezávislost advokáta není stoprocentně absolutní, její meze stanoví platné a účinné právní předpisy²⁹ a příkazy klienta pohybující se v zákonných mezích. Toto omezující pravidlo stanoví taktéž § 3 odst. 1 zákona o advokacii, který stanoví, že advokát je „*vázán právními předpisy a v jejich mezích příkazy klienta*“. Pokud by toto pravidlo advokát porušil, dopustil by se kárného provinění, případně by mohl být odpovědný i trestněprávně.

Jediný, kdo tedy může advokátovi udělit pokyn, je jeho klient. V rámci klientových pokynů je pak advokát nezávislý, leč je stále vázán všemi obecně závaznými právními předpisy, jež musí respektovat, a to včetně zákona o advokacii či etického kodexu. Ve vztahu k informacím poskytnutých klientem je advokát povinen považovat tyto za pravdivé a jejich pravdivost nebo úplnost neověřovat, pokud mu k tomu klient nedá souhlas.³⁰

---

²⁶ § 3 odst. 1 zákona o advokacii

²⁷ HAVLÍČEK, K., KOVÁŘOVÁ, D., NĚMEC, R., SOKOL, T., SYKA, J., UHLÍŘ, D., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Zákon o advokacii: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-9-22]. ASPI_ID KO85_1996CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁸ § 18 odst. 1 zákona o advokacii

²⁹ Zákon o advokacii používá v ust. § 3 odst. 1 pojem právní předpis, což je legislativní zkratka, která v sobě subsumuje ústavní zákony, zákony, vyhlášky, vládní nařízení, eventuálně předpisy vyšší právní síly (mezinárodní smlouvy, evropské právo apod.). Zdroj: HAVLÍČEK, K., KOVÁŘOVÁ, D., NĚMEC, R., SOKOL, T., SYKA, J., UHLÍŘ, D., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Zákon o advokacii: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-10-6]. ASPI_ID KO85_1996CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

³⁰ Čl. 6 odst. 3 etického kodexu

Vázanost advokáta právními předpisy při výkonu advokacie je logická, neboť advokát je při výkonu advokacie stále občanem České republiky a platné právo na něj dopadá stejně jako na každého jiného občana.³¹

Zajímavou a velmi diskutovanou problematikou je pak v této souvislosti i zachování principu nezávislosti advokáta při výkonu advokacie v pracovněprávním poměru. Advokát v pracovněprávním vztahu se totiž nachází vůči svému zaměstnavateli ve vztahu podřízeném, z čehož pro něj (jakožto pro zaměstnance) plynou určité povinnosti, jejichž dodržování se může zdát být v rozporu s principem advokátní nezávislosti. Problematice kolize nezávislosti advokáta a principu nadřízenosti a podřízenosti v pracovněprávním vztahu se proto budu ve své práci ještě zabývat blíže, a to v jedné z kapitol věnující se přímo výkonu advokacie v pracovním poměru.

Nezávislost advokáta (jako jeho základní etický princip) postuluje také Úmluva mezi advokáty světa podepsaná v Paříži 6. prosince 2008 (dále jen „Úmluva mezi advokáty světa“), která doplňuje a rozšiřuje Mezinárodní úmluvu o ochraně práv obhajoby, která byla podepsána v Paříži v roce 1987.³² Úmluva mezi advokáty světa ve svém článku 1 s názvem *Advokát* uvádí pět stěžejních principů, jimiž je advokát definován. Patří mezi ně právě již zmiňovaná nezávislost a svoboda advokáta při obhajobě klienta a při poskytování poradenství klientovi, dále povinnost mlčenlivosti a dodržování důvěrnosti klientových záležitostí, ale i povinnost vyhnout se konfliktu zájmů. Za stěžejní princip je považována také samospráva advokacie, která je v České republice zajištěna působením ČAK. Posledním principem dle Úmluvy mezi advokáty světa je povinnost advokáta vykonávat advokacii svědomitě, na vlastní odpovědnost, podle práva a při respektování stavovského etického předpisu.³³

2.5 Odpovědnost advokáta a její druhy

Jak jsem již nastínila výše, v případě, že advokát poruší povinnosti stanovené právními předpisy nebo smlouvou uzavřenou s klientem, může dojít ke vzniku odpovědnosti. U advokátů pak (dle povahy daného porušení) rozlišujeme tři

---

³¹ HAVLÍČEK, K., KOVÁŘOVÁ, D., NĚMEC, R., SOKOL, T., SYKA, J., UHLÍŘ, D., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Zákon o advokacii: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-10-6]. ASPI_ID KO85_1996CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

³² Bulletin advokacie č. 1–2/2009, s. 93.

³³ Úmluva mezi advokáty světa, článek 1

druhy odpovědnosti, a to veřejnoprávní, soukromoprávní a kárnou. Jednotlivé druhy budou popsány v následujících podkapitolách.

2. 5. 1 Veřejnoprávní odpovědnost

Advokát je při výkonu advokacie veřejnoprávně odpovědný, což znamená, že je odpovědný trestněprávně a za správní delikty.

Trestní odpovědnosti podléhá nejen advokát, ale také advokátní koncipient. Oba mají plnou trestní odpovědnost, a tudíž mohou být trestně stíháni a za spáchaný trestný čin potrestáni v rámci trestního řízení dle zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“). Advokát ani advokátní koncipient tak nepožívají trestněprávní imunity, která by způsobovala exempci z pravomoci orgánů činných v trestním řízení.

Z trestní odpovědnosti advokáta a advokátního koncipienta však existuje jedna podstatná výjimka související s advokátní povinností mlčenlivosti. Díky této výjimce se advokáti a advokátní koncipienti nacházejí oproti „běžným“ občanům ve specifické pozici, neboť dozví-li se advokát či advokátní koncipient hodnověrným způsobem o spáchaní trestných činů uvedených v ust. § 368 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“)³⁴ a neoznámí-li tuto skutečnost příslušným orgánům, nebude za takové jednání trestně odpovědný, neboť se v takovém případě ani nedopustí trestněprávního jednání. Výjimku pro advokáta nebo jeho zaměstnance z ustanovení § 368 odst. 1 trestního zákoníku stanoví odst. 3 téhož paragrafu, který stanoví, že „*Oznamovací povinnost podle odstavce 1 nemá advokát nebo jeho zaměstnanec, který se dozví o spáchaní trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe*“.³⁵ Citované ustanovení tedy respektuje povinnost mlčenlivosti advokáta vyplývající z § 21 zákona o advokacii, kterou má ve vztahu k veškerým skutečnostem, o nichž se v souvislosti s poskytováním právních služeb dozví. Zprostit advokáta mlčenlivosti mohou pouze jeho klienti a po jejich smrti, v případě, že klientem byla fyzická osoba, nebo jejich zániku, pokud klientem byla právnická osoba, jejich právní

---

³⁴ Ustanovení § 368 trestního zákoníku obsahuje skutkovou podstatu trestného činu neoznámení trestného činu. Neoznámení trestného činu je trestné v případě neoznámení určitého závažného trestného činu, přičemž taxativní výčet těchto trestných činů uvádí právě § 368 odst. 1 trestního zákoníku, patří mezi ně například trestný čin vraždy, trestný čin vyzvědačství nebo trestný čin padělání a pozměnění peněz.

³⁵ § 368 odst. 3 trestního zákoníku

nástupci. Dle § 39 zákona o advokacii se ustanovení o povinnosti zachovávat mlčenlivost přiměřeně aplikuje také na advokátní koncipienty.

2. 5. 2 Soukromoprávní odpovědnost

Soukromoprávní odpovědnost advokáta spočívá v jeho odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s poskytováním právních služeb. Právní úprava tohoto typu odpovědnosti se nachází v zákoně o advokacii, proto se pro její posouzení nepoužije právní úprava odpovědnosti za škodu obsažená v občanském zákoníku, jež je ve vztahu k zákonu o advokacii úpravou obecnou.³⁶

Advokátova odpovědnost je založena na tzv. objektivní odpovědnosti, jejímž předpokladem není zavinění, jak uvádí ve svém rozsudku sp. zn. 25 Cdo 2507/2005 ze dne 23. 8. 2007 i Nejvyšší soud ČR.³⁷ To znamená, že pro její vznik není ani relevantní, zda advokát škodu způsobil úmyslně, či z nedbalosti. Vznik odpovědnosti je však vázán na současném splnění všech obecných předpokladů pro vznik škody, kterými jsou výkon advokacie, vznik škody a kauzální nexus mezi vznikem škody a výkonem advokacie.³⁸ V případě vzniku advokátovy odpovědnosti nepřichází v úvahu ani obecné důvody exkulpace, což znamená, že advokát nemůže být odpovědnosti za způsobenou škodu zproštěn dle občanského zákoníku. Jediným přípustným liberačním důvodem je případ, kdy advokát prokáže, že vzniku škody nemohl nijak zabránit, a to ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po advokátovi požadovat.³⁹

Samostatný advokát, který vykonává advokacii sám a na vlastní účet, je vždy odpovědný vůči klientovi za újmu, jež klientovi způsobil při výkonu advokacie nebo v souvislosti s ním, a to v celém rozsahu.⁴⁰ To znamená, že samostatný advokát samostatně odpovídá za případnou újmu způsobenou v důsledku *nesprávného výkonu advokacie*, a to také v případě, že tuto újmu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie jeho zástupce, advokátní koncipient nebo jiný zaměstnanec, či dokonce třetí osoba. Tou může být například uklízečka

---

³⁶ VYCHOPENĚ, M. § 24 [Odpovědnost za škodu]. In: SVEJKOVSKÝ, J., VYCHOPENĚ, M., KRYM, L., PEJCHAL, A. a kol. Zákon o advokacii. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 168.

³⁷ „Úprava odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie je založena na principu objektivní odpovědnosti, tj. bez zřetele na zavinění. Nezkoumá se proto zavinění odpovědného a nepřichází v úvahu ani vyvinění ve smyslu § 420 odst. 3 ObčZ.“ zdroj: Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2507/2005

³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2003, sp. zn. 15 Cdo 1862/2001

³⁹ § 24 odst. 4 zákona o advokacii

⁴⁰ § 24 odst. 1 zákona o advokacii

advokáta, která omylem vyhodí spis klienta obsahující důležité dokumenty.⁴¹ Ve vztahu ke svým zaměstnancům má pak advokát nárok na náhradu škody dle § 250 zákoníku práce.⁴² V praxi se ale nejčastěji objevuje škoda vzniklá v důsledku zmeškání lhůty k provedení nějakého úkonu.⁴³ Může však vzniknout i v důsledku chybného právního názoru či ztráty důkazu.

Postupoval-li advokát při výkonu advokacie skutečně nesprávně, je třeba posoudit zejména z hlediska § 16 zákona o advokacii. Dle tohoto ustanovení je totiž advokát „*povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny*“.⁴⁴ Dále je při výkonu advokacie povinen jednat čestně a svědomitě, využívat všechny zákonné prostředky a činit vše, co pokládá v zájmu klienta za prospěšné.⁴⁵ Některé případy nesprávného jednání advokáta však mohou být pro posouzení komplikované a složité, či nejasné. V takových případech pak odpovědi na otázky, zda advokát skutečně profesionálně pochybil, či nikoliv, a zda tedy došlo ke vzniku odpovědnosti za způsobenou škodu klientovi, posuzuje soud.

Vedle odpovědnosti vůči klientovi je advokát odpovědný také kárně, ale samozřejmě ne vždy platí, že vznik újmy klienta zakládá advokátovi současně i kárnou odpovědnost. Kárné odpovědnosti se budu věnovat blíže v samostatném oddílu, nicméně v souvislosti s odpovědností vůči klientovi je na místě v této části práce uvést i související kárnou judikaturu dotvářející advokátovu povinnost při výkonu advokacie. Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK související s výše zmíněnou a nejčastěji se vyskytující chybou advokáta, v jejímž důsledku vznikne škoda, je rozhodnutí sp. zn. K 1/99, jež stanoví, že „*Advokát je povinen si již při převzetí zastoupení ověřit běh lhůty k podání opravného prostředku a najisto postavit, kdy lhůta končí*“.⁴⁶

---

⁴¹ HAVLÍČEK, K., KOVÁŘOVÁ, D., NĚMEC, R., SOKOL, T., SYKA, J., UHLÍŘ, D., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Zákon o advokacii: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-10-1]. ASPI_ID KO85_1996CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴² § 250 odst. 1 zákoníku práce: „*Zaměstnanec je povinen nahradit zaměstnavateli škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.*“

⁴³ JANDOVÁ, L. *Pojištění odpovědnosti advokáta za škodu aneb Promiňte, stala se chyba....* Advokátní deník [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/10/22/pojisteni-odpovednosti-advokata-za-skodu-aneb-prominte-stala-se-chyba/>

⁴⁴ § 16 odst. 1 zákona o advokacii

⁴⁵ § 16 odst. 2 zákona o advokacii

⁴⁶ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK, sp. zn. K 1/99

2. 5. 2. 1 Povinnost pojištění

V případě vzniku advokátovy odpovědnosti za škodu a s tím spojenou povinností tuto škodu nahradit by mohlo dojít k situaci, kdy advokát nebude k takové náhradě finančně schopen. Pro tyto případy je v ust. § 24a odst. 1 zákona o advokacii zakotvena povinnost advokáta být po celou dobu výkonu advokacie pojištěn.⁴⁷ Účelem tohoto ustanovení je chránit nejen advokáta, ale také jeho klienta jako možného poškozeného.

Konkrétní minimální výši pojištění stanoví stavovský předpis⁴⁸, jímž je Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 15. září 2009, kterým se stanoví minimální limity pojistného plnění z pojištění odpovědnosti advokátů (dále jen „Usnesení, kterým se stanoví limity pojistného plnění“).

2. 5. 3 Kárná odpovědnost

Kárnou odpovědnost advokáta upravuje § 32 a násl. zákona o advokacii a advokátní kárný řád. Jedná se o typ odpovědnosti, jež spočívá zejména v porušení povinností stanovených pro výkon advokacie, nebo v porušení profesní etiky. Za kárné provinění je kárně odpovědný advokát i advokátní koncipient.⁴⁹ Tyto subjekty jsou speciálními subjekty kárné odpovědnosti a představují jediné subjekty, jež podléhají pravomoci orgánů činných v tzv. kárném řízení.

Z výše uvedeného vyplývá, že kárně odpovědní jsou zmíněné subjekty v případě, kdy se dopustí kárného provinění. Dle § 32 odst. 2 zákona o advokacii se kárným proviněním rozumí „závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi tímto nebo zvláštním zákonem s výjimkou zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo stavovským předpisem“.⁵⁰ Ve smyslu správního práva je kárné provinění správní disciplinární delikt, jehož se může dopustit právě člen některé z profesních komor.⁵¹

Výše citovaná legální definice stanoví, že narozdíl od vzniku soukromoprávní odpovědnosti je ke vzniku odpovědnosti kárné třeba *zavinění*, což znamená, že kárná odpovědnost je odpovědností subjektivní.

---

⁴⁷ Pozn. tato povinnost se nevztahuje na advokáta vykonávajícího advokacii v pracovním poměru.

⁴⁸ § 24a odst. 2 zákona o advokacii

⁴⁹ § 32 odst. 1 zákona o advokacii

⁵⁰ § 32 odst. 2 zákona o advokacii

⁵¹ Správní právo: obecná část. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. S. 249, 310.

Kárná pravomoc spočívající v oprávnění Komory projednat deliktní jednání svých členů, byla zákonem o advokacii svěřena právě Komoře. Je jedním z projevů veřejné moci, kterou Komora (jakožto samosprávná korporace) disponuje vůči svým členům.⁵² Za účelem výkonu kárné pravomoci byly zřízeny dva orgány Komory, a to kárná komise a odvolací kárná komise.⁵³

O konkrétním kárném provinění a o uložení kárného opatření⁵⁴ za takové provinění, rozhoduje v rámci kárného řízení tříčlenný kárný senát složený ze členů kárné komise ČAK, a to na základě podané kárné žaloby.⁵⁵ Proti rozhodnutí kárného senátu jsou advokát nebo kárný žalobce oprávněni podat odvolání.⁵⁶ O odvolání následně rozhoduje odvolací senát.⁵⁷

V mnoha případech, kdy se advokát dopustí kárného provinění, se však dá předpokládat, že se advokát dohodne s klientem na formě odškodnění, aniž by se informace o porušení povinností advokáta donesla až ke Komoře nebo ke kárnému žalobci.

---

⁵² Správní právo: obecná část. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. S. 122.

⁵³ § 41 odst. 1 písm. e), f) zákona o advokacii

⁵⁴ Výčet kárných opatření uvádí § 32 odst. 3 zákona o advokacii, patří mezi ně například napomenutí, peněžitá pokuta, vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo dočasný zákaz výkonu činnosti.

⁵⁵ § 33 odst. 1 zákona o advokacii

⁵⁶ Odvolání proti rozhodnutí kárného senátu v kárném řízení, kterým toto řízení před kárným senátem končí, je možné dle § 35 odst. 1 zákona o advokacii podat ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení rozhodnutí. Odvolání má suspenzivní účinek.

⁵⁷ § 35 odst. 2 zákona o advokacii

3 Historie advokacie

V této kapitole se budu věnovat historii povolání advokáta, neboť stručné historické shrnutí je důležitou součástí téměř každé diplomové práce s právním tématem. O významné roli právních dějin praví i citát skotského spisovatele Waltera Scotta, jež v řadě rozhovorů cituje i právní historik Stanislav Balík⁵⁸ a jež zní následovně „*Právník bez dějin a literatury je řemeslník, pracující zedník, má-li však znalosti z těchto oborů, může se nazývat architektem*“.⁵⁹

3.1 Počátky advokacie

Historie advokacie sahá až do starověku, tedy do období, které se obecně datuje od 4. stol. př. n. l. do 6. či 7. stol. n. l.

První advokáti se objevovali již v antickém Římě. Zde však nevykonávali advokacii jako povolání v takové formě, v jaké je běžně vykonáváno dnes. Jedním z největších rozdílů mezi tehdejšími a současnými pojetím advokacie byla výše odměny za poskytnuté právní služby. Římsí advokáti byli nejprve nuceni své služby poskytovat zdarma (*pro bono*) jako bezplatnou přátelskou službu. Vybírání odměny za soudní obhajobu jim zakazoval přímo zákon z roku 204 př. n. l., jež je známý jako *Lex Cincia*.⁶⁰ Pozdějším usnesením senátu bylo vybírání odměny připuštěno, avšak pouze do stanovené horní hranice. Výše odměny stanovená poměrnou částí vyhrané věci, *pactum de quota litis* neboli také *success fee*, byla (narozdíl od dnešní právní úpravy)⁶¹ úplně zakázána.

3.2 Vývoj advokacie na našem území do r. 1627

Prapočátek advokacie na našem území (tedy v českých zemích) není možné s přesností datovat ani jinak blíže specifikovat, a to z důvodu absence příslušných pramenů, které by tyto skutečnosti dokazovaly. Nedostatek pramenů byl způsoben

---

⁵⁸ JANUŠ J. *Snaha vše řešit udáním je stále častější*. Lidové noviny [online] str. 15. 14. 9. 2015. [cit- 2022-01-10] Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=14862>

⁵⁹ *10 otázek pro Stanislava Balíka*. Epravo.cz [online]. 18. 3. 2016 [cit. 2021-9-12]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/10-otazek-pro-stanislava-balika-100851.html>

⁶⁰ BALÍK S. *VÍTE, ŽE...* Bulletin advokacie č. 4/2000, s. 94.

⁶¹ Smluvní odměnu advokáta upravuje zákon o advokacii v ust. § 22 odst. 1, kde stanoví, že se advokacie vykonává zpravidla za odměnu. Proto lze říci, že advokát je oprávněn právní pomoc poskytovat zdarma (*pro bono*) jen ojedinele a výjimečně. Další právní úpravu odměny nalezneme v advokátním tarifu, dle § 3 odst. 1 je smluvní odměna „*ujednáním mezi advokátem a klientem o částce, za niž bude právní služba poskytnuta, anebo o způsobu jejího určení*“. Úpravu smluvní odměny obsahuje i etický kodex.

především obecně nízkým stupněm vzdělanosti obyvatel této doby. Ani nejstarší česká právní kniha zemského práva (Rožmberská kniha) pocházející z 1. pol. 14. stol. se o advokacii jako povolání ještě nezmiňuje.

Z dochovaných informací vyplývá, že do 13. stol. se pojem *advocatus* sice poměrně hojně používal, avšak zejména v souvislosti s diplomací, nikoliv ve významu osoby poskytující obhajobu při soudním sporu. Do 13. stol. zároveň pojem *advocatus* velmi často označoval fojty, rychtáře nebo správce klášterního majetku.⁶²

V dnešním významu se pojem *advocatus* začal používat až od 2. pol. 13. stol., přičemž z tohoto období pochází taktéž první písemnosti a listiny dokazující výkon advokacie jako povolání, za které náleží úplata. Významným pramenem dokazující tuto skutečnost je Horní zákoník Václava II. (*Ius regale montanorum*) z roku 1300, jehož autor (glosátor Gozzius z Orvieto) v tomto předpisu povolání advokáta výslovně zmiňuje.⁶³

Od počátku 14. stol. se již o působení advokátů dočteme v mnoha pramenech zachycujících tehdejší právní prostředí, a to zejména zemských a městských soudů. Právní povědomí mezi obyvateli bylo na našem území s postupem času stále větší, což dokládá množství dodnes dochovaných právních knih. Rozšiřování znalosti práva bezesporu také přispělo založení Univerzity Karlovy v roce 1348 Karlem IV. Na univerzitě byla vyučována tzv. učená práva, tedy právo římské a kanonické.⁶⁴ Další významnou právní památkou pocházející z tohoto období je kniha městského práva a soudnictví českých zemí – Právní kniha města Brna z poloviny 14. stol. V samostatné kapitole s názvem *De advocatis* se věnuje také otázkám spojeným s postavením a funkcí advokáta při jednání konaném na městském soudě v Brně. Informace o advokátech a jejich působení však můžeme nalézt i v různých dalších kapitolách této právní knihy.⁶⁵

Vedle pojmu *advocatus* často hovoří prameny od počátku 14. stol. i o tzv. „řečnicích“, které lze chápat jako středověké „advokáty“. Ti vystupovali jako poradci a mluvčí jedné ze stran u soudu. Nejprve se jím mohl stát kdokoli, nebylo

---

⁶² Z minulosti advokacie: sborník příspěvků z 2. konference o dějinách advokacie. Praha: Linde, 2005. ISBN 978-80-7201-730-0, s. 15.

⁶³ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*, Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 18.

⁶⁴ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*, Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 18.

⁶⁵ Z minulosti advokacie: sborník příspěvků z 2. konference o dějinách advokacie. Praha: Linde, 2005. ISBN 978-80-7201-730-0, s. 16–18.

nutné splňovat žádné přísné kvalifikační požadavky jako například znalost práva (což je pochopitelné, neboť první právnická fakulta u nás vznikla teprve v roce 1348). Jediné, co se od řečníka vyžadovalo, bylo, aby dobře ovládal mluvený projev a byl tedy dobrým rétozem. Podmínky a pravidla pro povolání řečníka s postupem času stanovilo městské právo. Později už se jím mohl stát pouze muž – bezúhonný, poctivý a s dobrou pověstí. Další podmínkou byla nestrannost a povinnost zachovávat úctu k soudům i všem účastníkům sporu. Řečníci odpovídali za škodu způsobenou svému klientovi a nesměli požadovat odměnu v poměrné výši dle výsledku v dané věci. V případě, že by některé z těchto pravidel řečníci porušili, mohli být potrestáni i uložením zákazu činnosti. V případě praevarikace⁶⁶, tedy pomoci protistraně, dokonce popraveni stětím.⁶⁷ Tuto úpravu můžeme považovat za předchůdce dnešní (již zmiňované) kárné odpovědnosti advokáta, kterou společně s kárným řízením upravuje hlava čtvrtá části druhé zákona o advokacii.

Podmínky a pravidla pro výkon řečnického povolání se neustále rozšiřovaly o nejrůznější požadavky, např. na potřebné vzdělání, znalost jazyků nebo stanovení odměny. Důsledkem přijímání všech těchto pravidel bylo přijetí *usnesení generálního sněmu z roku 1615*, které z hlediska jeho obsahu můžeme považovat za první „advokátní řád“ přijatý na našem území.⁶⁸

Další skupinou středověkých „advokátů“ působících vedle výše zmíněných řečníků byli tzv. *poručníci pře*, kteří byli oprávněni vykonávat za účastníka konkrétní úkony v řízení, a tzv. *páni z lavic*, kteří působili jako trestně právní obhájci a byli členy soudcovského sboru.⁶⁹

3.3 Vývoj advokacie na našem území od r. 1627 do r. 1848

V roce 1627 v Čechách (1628 na Moravě) začalo platit Obnovené zřízení zemské (dále také jen „OZZ“), jehož přijetí způsobilo mimo jiné výraznou formalizaci advokacie. Významnou změnou, kterou OZZ přineslo, bylo zavedení písemného soudního procesu, čímž ztratilo význam povolání řečníka. Právní pomoc

---

⁶⁶ Praevarikace z lat. *praevaricatio*, doslova uchýlení se od pravé cesty, znamená tzv. nevěrné advokátovo zastupování, kdy advokát sice zastupuje a hájí zájmy svého klienta, ale skrytě poskytuje rady i protistraně.

⁶⁷ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*, Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 20.

⁶⁸ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*, Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 21.

⁶⁹ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*, Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 20.

poskytovali pouze advokáti a prokurátoři, mezi nimiž nejprve nebyl žádný formální rozdíl. Prokurátor působil jako zplnomocněný zástupce strany, který za ni činil podání a další procesní úkony. Jednotlivá podání pak sepisoval advokát.⁷⁰ V roce 1652 proběhla novelizace OZZ zvaná *Deklaratoria*⁷¹, která formální rozdíl mezi advokáty a prokurátory zakotvila. Prokurátorem mohla být od přijetí novely pouze osoba s příslušným vysokoškolským vzděláním. V této historické epoše současně probíhaly snahy unifikovat právní řády ve všech zemích habsburské monarchie s cílem vytvořit jednotnou soudní i správní soustavu.⁷²

V polovině 17. stol. došlo k omezení počtu advokátů zavedením principu *numerus clausus*.⁷³ V pražských městech tak mohlo působit pouze 12 advokátů a 18 prokurátorů.⁷⁴

Mezi důležité změny tohoto časového období patří dále uzákonění neslučitelnosti advokacie s jiným úřadem a právo soudu odejmout advokátovi oprávnění k výkonu advokacie. Podmínky pro výkon advokacie stanovil v roce 1781 i Josefínský soudní řád, který poprvé podmínil výkon advokacie doktorátem práv a zkouškou vykonanou po dostatečné praxi (její délka nebyla stanovena) před apelačním soudem.⁷⁵

3.3 Vývoj advokacie na našem území od r. 1848 do r. 1918

Období historie advokacie, kterému se budu věnovat v tomto oddílu, ve srovnání s předchozími obdobími není časově příliš dlouhé, ale za to jej lze považovat za nedůležitější. Právě v této době se totiž začala advokacie konstruovat tak, jak ji známe dnes, a proto bychom mohli vývoj advokacie od r. 1848 do r. 1918 jednoduše charakterizovat jako epochu vzniku a tvoření moderní advokacie s dnešními atributy. Těmito atributy jsou zejména stavovská samospráva, nezávislost advokáta a sofistikovaná pravidla výkonu advokacie.

---

⁷⁰ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*, Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 22.

⁷¹ *HISTORIE ADVOKACIE V ČR*. Česká advokátní komora [online]. [cit. 2021-9-17]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=38>

⁷² BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*, Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 22.

⁷³ Lat. *numerus clausus* neboli uzavřený počet znamená maximální, konečný počet. V současné době se uplatňuje u počtu notářů a exekutorů, u advokátů nikoli.

⁷⁴ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 23.

⁷⁵ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 23.

Na počátku roku 1848 působilo v Čechách celkem asi 80 advokátů⁷⁶, což mohlo být pro tehdejší a významně se rozvíjející společnost nedostačující. V této souvislosti lze citovat odpověď Stanislava Balíka na otázku Tomáše Nahodila, zda byl někdy praktikujících advokátů naprostý nedostatek. „*Svým způsobem po roce 1848. Provizorní advokátní řád tehdy stanovil jen omezený počet advokátů. Přitom se rozvíjelo hospodářství, byl vydán obchodní zákoník a vznikaly průmyslové podniky a peněžní ústavy. V českých zemích bylo koncem roku 1868, než v účinnost vstoupil advokátní řád, který omezený počet advokátů zrušil, jen asi tři sta advokátů.*“⁷⁷ Jelikož zavádění principu numerus clausus v historii často způsobilo nedostatek advokátů, kteří by mohli aktivně vykonávat svou činnost, přikláním se spíše k současnému pojetí, kdy advokátů může být neomezený počet.

Přelomovou (avšak poměrně stručnou) právní úpravou byl prozatímní advokátní řád vydaný císařským nařízením č. 364/1849 ř. z. (dále jen „provizorní advokátní řád“).⁷⁸ Čítal pouze 21 paragrafů a v platnost vstoupil v roce 1849. Obsahoval novou právní úpravu organizace advokacie, na jejímž základě byly zavedeny advokátní komory s omezenou samosprávnou pravomocí, jež sdružovaly advokáty z konkrétního obvodu. Konkrétně se jednalo o Prahu, Brno a Opavu.⁷⁹ Existence tehdejších advokátních komor postavila základ i pro dnešní stavovskou samosprávu – Komoru.

Další neméně důležitou právní úpravou přijatou v tomto období byl zákon č. 96/1868 ř. z., účinný od počátku roku 1869, jímž se zavedl nový advokátní řád (dále jen „advokátní řád z r. 1868“), který, jak již uvádí citace výše, zrušil princip numerus clausus. Advokátem se tak mohl stát každý, kdo splňoval předepsané podmínky, mezi které patřil mimo jiné doktorát, praxe a advokátní zkoušky. Počet advokátů se proto zcela přirozeně začal navyšovat. Advokátní řád z r. 1868 byl důležitým zlomem i z hlediska samotné koncepce advokacie, neboť jím byla považována za nezávislé a svobodné povolání.⁸⁰

---

⁷⁶ Bulletin advokacie, 6–7/2002, str. 83

⁷⁷ NAHODIL Z., *Advokacie, to nejsou kalifornské doly, říká Stanislav Balík*. [cit. 2022-01-12] [online] https://www.lidovky.cz/byznys/advokacie-to-nejsou-kalifornske-doly-rika-stanislav-balik.A200922_091819_ln_byznys_pravo_ssu

⁷⁸ Právě na tento provizorní advokátní řád odkazuje ve výše uvedené citaci S. Balík.

⁷⁹ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 29.

⁸⁰ *HISTORIE ADVOKACIE V ČR*. Česká advokátní komora [online]. [cit. 2021-9-17]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=38>

Až do začátku první světové války roku 1914 docházelo ke stabilizaci advokátní organizace. V advokacii působil nespočet významných historických osobností z řad spisovatelů, politiků i umělců. Mezi advokáty patřily osobnosti jako spisovatel Svatopluk Čech nebo mecenáš umění Leopold Katz.

3. 4 Vývoj advokacie na našem území od r. 1918 do r. 1989 (resp. 1996)

V posledním oddílu kapitoly věnované historii advokacie shrnu období trvající od roku 1918 až do roku 1996. Tento úsek zahrnuje i období komunismu, které představuje velmi obsáhlou a důležitou historickou část (nejen dějin advokacie), takže ji lze jen těžko dostatečně shrnout do několika odstavců. Pro účely této práce se však pokusím z tohoto časového období zmínit ty nejdůležitější události a fakta.

Důležitým milníkem počátku 1. pol. 20. stol. pro dějiny našeho území je vznik samostatné Československé republiky v roce 1918. Stejně tomu je i pro dějiny advokacie. Na vzniku nového samostatného státu se podílela řada významných advokátů. Mnozí z nich se pak účastnili i veřejného dění v první republice⁸¹, přičemž mezi nejvýraznější advokáty (politiky) této doby patří zejm. první ministr financí Alois Rašín, diplomat a později prezident Nejvyššího kontrolního úřadu Eduard Koerner, ministři Lev Winter a Alfréd Meissner aj. Co se týče právního řádu, Československo v podstatě navázalo na rakouskou právní úpravu. Právní úprava advokacie tak v období první republiky vycházela z advokátního řádu z r. 1868.

Dalším neméně významným milníkem v roce 1918, a to i v kontextu dnešního prosazování rovnosti mužů a žen, bylo umožnění studia na právnické fakultě ženám. Ve srovnání s jinými evropskými státy získaly ženy v našem státě toto právo později, neboť např. ve Švédsku nebo ve Francii jím disponovaly ještě před začátkem první světové války, ve Velké Británii dokonce od 19. stol. – první žena zde získala právnický titul již v roce 1888, a to na Londýnské univerzitě.⁸² První ženou v Československu s akademickým titulem doktorky práv se stala v roce

---

⁸¹ První Československá republika je období od vzniku ČSR v roce 1918 do Mnichovské dohody v roce 1938.

⁸² The Portia effect: *Early women law students and their legacy*. University of London [online]. [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://london.ac.uk/news-and-opinion/leading-women/portia-effect-early-women-law-students-and-their-legacy>

1922 Anděla Kozáková (následně provdaná Jírová), která později působila jako notářka a stala se tak první ženou – notářkou v Evropě.⁸³ Ve stejném roce došlo k přijetí novely zákona o advokacii, jež postavení právniček napomohla, neboť zavedla možnost výkonu advokacie právě pro ženy. První českou advokátkou se pak stala Matylda Mocová-Wichová, jež složila advokátní zkoušku v roce 1928.⁸⁴

Absolventky právnických fakult však měly v důsledku přetrvávajících stereotypů ve společnosti problém s uplatněním v praxi. Společnost si nedokázala představit ženu v roli soudkyně, notářky či advokátky, neboť se tyto role neztotožňovaly s žádnou z tradičních ženských rolí z minulosti. Možná proto tvořily studentky právnické fakulty po mnoho let naprostou menšinu, například v roce 1922 tvořily pouze 3 % ze všech studentů a v roce 1938 pouze 5 %.⁸⁵

Během téměř sedmdesáti let od přijetí advokátního řádu z r. 1868 se v českých zemích fungování advokacie ustálilo již s určitou tradicí. Působilo zde několik úspěšných advokátních kanceláří vedených i čtvrtou rodinnou generací, počet advokátů významně stoupal.⁸⁶ Takto tomu bylo až do roku 1938, kdy v důsledku faktického opětovného zavedení principu numerus clausus došlo k regulaci advokátního stavu. Poprvé byla zavedena horní věková hranice pro výkon advokacie, a to 65 let. Na území Sudet byla advokacie zcela podřízena právnímu řádu Německé říše.⁸⁷ Hrůzné události roku 1938 a let nacházejících představovaly pro českou advokacii obrovskou zkoušku ve znamení mnohých ztrát.

Za Protektorátu Čechy a Morava byl výkon advokacie zakázán židovským advokátům, část advokátů pak působila v zahraničí nebo v odboji, část byla za svou činnost i popravena. V listopadu 1939 byly uzavřeny české vysoké školy, a to včetně právnických fakult.⁸⁸ V období německé okupace proto docházelo ke

---

⁸³ BALÍK, S. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. V Praze: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií, 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, s. 149.

⁸⁴ KOVÁŘOVÁ, D. *ŽENSKÁ STOPA V ČESKÉ ADVOKACII*. Bulletin-advokacie.cz [online]. 24.09.2018 [cit. 2021-9-15]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zenska-stop-a-v-ceske-advokacii?browser=full>

⁸⁵ KOVÁŘOVÁ, D. *ŽENSKÁ STOPA V ČESKÉ ADVOKACII*. Bulletin-advokacie.cz [online]. 24.09.2018 [cit. 2021-9-15]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zenska-stop-a-v-ceske-advokacii?browser=full>

⁸⁶ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 38.

⁸⁷ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 46.

⁸⁸ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 47.

značnému snížení počtu advokátů, což společně s politickou perzekucí advokátů vedlo v podstatě ke zdecimování advokacie.

Pozitivní zlom pro advokacii nepřineslo ani skončení druhé světové války, neboť po roce 1948 přišel další obrovský zásah. Cílem komunistického režimu bylo podřídit advokacii státní moci, a proto byl přijat zákon č. 322/1948 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii z r. 1948“), na jehož základě došlo k úplnému zániku soukromé praxe i advokátních komor. Jelikož svobodná a nezávislá advokacie nebyla v souladu s tehdejším režimem, bylo od účinnosti zákona o advokacii z r. 1948 možné vykonávat advokacii pouze v krajských sdruženích advokátů, která sídlila u krajských soudů a byla podřízena dohledu Ministerstva spravedlnosti a Ústředního sdružení advokátů.⁸⁹

K návratu k původním hodnotám české advokacie došlo až po revoluci v roce 1989, přičemž i tentokrát se mnozí z řad advokátů zapojili do politického dění. Jednou z nevýznamnějších osobností české advokacie v době porevoluční je Karel Čermák – dlouholetý předseda ČAK.

Za pomyslný konec dosavadních dějin advokacie můžeme považovat přijetí zákona o advokacii, čímž se advokátní profese stabilizovala. Dnešní právní úprava se opět stala srovnatelnou s právní úpravou advokacie jiných vyspělých států Evropy.

---

⁸⁹ BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4, s. 55.

4 Pracovní poměr

Pracovní poměr představuje základní a v praxi nejrozšířenější pracovněprávní vztah. Zároveň se jedná o stěžejní institut pracovního práva, s nímž se v běžném životě setkal téměř každý člověk – ať už v pozici zaměstnance či zaměstnavatele.

Vzhledem k tématu této práce považuji za nezbytné *pracovní poměr* definovat a popsat detailněji, proto je tomuto institutu věnována celá kapitola.

4.1 Právní úprava pracovního poměru

Právní úpravu pracovního práva, tedy i institutu pracovního poměru, nalezneme v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „zákoník práce“). Při aplikaci zákoníku práce v praxi se vychází z principu subsidiarity občanského zákoníku. Tuto zásadu zakotvuje § 9 odst. 2 občanského zákoníku, který přímo stanoví, že soukromá práva a povinnosti, a to osobní i majetkové povahy, se řídí občanským zákoníkem v rozsahu, v jakém tato práva a povinnosti neupravují jiné právní předpisy.⁹⁰ Subsidiární aplikaci občanského zákoníku stanoví i zákoník práce, který v ustanovení § 4 říká následující. „*Pracovněprávní vztahy se řídí tímto zákonem; nelze-li použít tento zákon, řídí se občanským zákoníkem, a to vždy v souladu se základními zásadami pracovněprávních vztahů.*”⁹¹

4.2 Obecně k pracovnímu poměru

Pracovní poměr řadíme mezi tzv. základní pracovněprávní vztahy, a to společně s pracovněprávními vztahy založenými dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr,⁹² přičemž těmito dohodami jsou dohoda o pracovní činnosti a dohoda o provedení práce.⁹³

Prostřednictvím pracovního poměru dochází k realizaci pracovního procesu, tedy k výkonu *závislé práce* zaměstnancem pro zaměstnavatele. Lze tedy říci, že „*pracovní poměr je smluvní a závazkový vztah, v jehož rámci se jeden účastník (zaměstnanec) zavazuje pro druhého účastníka (zaměstnavatele) vykonat*

---

⁹⁰ § 9 odst. 2 občanského zákoníku

⁹¹ § 4 zákoníku práce

⁹² § 3 zákoníku práce

⁹³ § 74 a násl. zákoníku práce

práci za mzdu”.⁹⁴ Mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem vzniká pracovněprávní vztah – jeden z typů právního vztahu.

4.3 Vznik pracovního poměru

Pracovní poměr může být založen jedině právním jednáním. Vznik na základě jiné právní skutečnosti, jako je například protiprávní jednání, právní událost nebo správní rozhodnutí, není možný.

Zákoník práce aktuálně připouští pouze dva možné způsoby vzniku pracovního poměru. Jedná se o vznik na základě pracovní smlouvy a jmenování,⁹⁵ přičemž v následujícím textu se budu blíže zabývat oběma z nich.

4.3.1 Vznik pracovního poměru pracovní smlouvou

Pracovní smlouva představuje dvoustranné právní jednání, na jehož základě vzniká pracovní poměr. Obsahuje souhlasný projev vůle zaměstnance a zaměstnavatele takový poměr uzavřít.

Platná pracovní smlouva musí obsahovat určité zákonem stanovené náležitosti. Dle § 34 odst. 1 zákoníku práce jsou jimi:

- a) druh práce, který má zaměstnanec pro zaměstnavatele vykonávat,
- b) místo nebo místa výkonu práce, ve kterých má zaměstnanec práci pro zaměstnavatele vykonávat,
- c) den nástupu do práce.

Den nástupu do práce sjednaný v pracovní smlouvě je zároveň dnem vzniku pracovního poměru.⁹⁶

Zákon pro pracovní smlouvu stanoví povinnost písemné formy.⁹⁷ Nedodržení této formy však nemusí mít vždy za následek její automatickou neplatnost. Dle § 20 zákoníku práce totiž platí, že nebylo-li právní jednání učiněno v takové formě, jež vyžaduje právě zákoník práce, a současně již bylo započato s plněním, nelze se dovolávat neplatnosti takového jednání v případě, že takovým jednáním vzniká nebo se mění základní pracovněprávní vztah.⁹⁸ V případě nedodržení písemné formy pracovní smlouvy může být nedostatek formy dodatečně

---

⁹⁴ GALVAS, M. a kolektiv. *Pracovní právo*. 2. doplněné a přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 259.

⁹⁵ § 33 odst. 1 a 3 zákoníku práce

⁹⁶ § 36 zákoníku práce

⁹⁷ § 34 odst. 2 zákoníku práce

⁹⁸ § 20 zákoníku práce

zhojen, a to dle § 582 odst. 1 občanského zákoníku.⁹⁹ Konvalidace je pak možná pouze dohodou obou smluvních stran, tedy dodatečným písemným vyhotovením pracovní smlouvy. Účinky takto uzavřené pracovní smlouvy nastávají *ex tunc*, tedy jako by bylo právní jednání písemné, a tudíž plně platné již od počátku. Uvedené ustanovení § 20 zákoníku práce slouží především k *ochraně zaměstnance*¹⁰⁰ jakožto *slabší strany* pracovněprávního vztahu.

Z hlediska ochrany základních práv a svobod pak lze uzavření pracovní smlouvy obecně považovat za vyjádření principu svobodné volby zaměstnání, jež je zakotveno v čl. 26 odst. 1 LZPS.

4. 3. 2 Vznik pracovního poměru jmenováním

K založení pracovního poměru jmenováním může dojít pouze v oblasti veřejné správy, nikoliv ve sféře podnikatelské. Proto, vztáhneme-li vznik pracovního poměru na zaměstnaného advokáta, vznik pracovního poměru jmenováním nepřichází v úvahu. Byť se institut jmenování na výkon advokacie v pracovním poměru neaplikuje, je vhodné jej v této práci zmínit právě v souvislosti s institutem pracovního poměru a jeho vzniku obecně.

Jmenováním může pracovní poměr platně vzniknout pouze v případech stanovených v § 33 odst. 3 zákoníku práce, který obsahuje taxativní výčet těchto případů, což znamená, že v jiných než v zákonem stanovených případech nelze platně pracovní poměr jmenováním založit – resp. takové jmenování by bylo v důsledku kogentnosti celého § 33 zákoníku práce neplatné.¹⁰¹ To samé samozřejmě platí *vice versa*, kdy je současně v takových případech vyloučeno založení pracovního poměru pracovní smlouvou.¹⁰²

Pro oba možné způsoby vzniku pracovního poměru platí, že jsou založeny na svobodném projevu vůle obou smluvních stran,¹⁰³ což zprvu může, vzhledem k povaze jmenování jako jednostranného právního jednání, působit poměrně

---

⁹⁹ § 582 odst. 1 občanského zákoníku: „*Není-li právní jednání učiněno ve formě ujednané stranami nebo stanovené zákonem, je neplatné, ledaže strany vadu dodatečně zhojí. Zahnuje-li projev vůle současně více právních jednání, nepůsobí nedostatek formy vyžadované pro některé z nich sám o sobě neplatnost ostatních.*“

¹⁰⁰ *Ochrana zaměstnance* představuje jeden ze základních principů pracovního práva a vyplývá ze všeobecných ustanovení zákoníku práce.

¹⁰¹ BĚLINA, M. § 33 [Vznik pracovního poměru]. In: BĚLINA, M., DRÁPAL, L. a kol. *Zákoník práce*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 199, marg. č. 3.

¹⁰² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2002, sp. zn. 21 Cdo 512/2001

¹⁰³ BĚLINA, M. Kapitola 2 [Způsoby vzniku pracovního poměru]. In: BĚLINA, M., PICHRT, J. a kol. *Pracovní právo*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 173.

překvapivě. Zásada, z níž vyplývá, že pracovní poměr může vzniknout pouze na základě svobodného projevu vůle zaměstnance a zaměstnavatele, je zakotvena v čl. 26 odst. 1 Listiny, který stanoví, že „Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.“¹⁰⁴ Z toho velmi jasně plyne, že bez souhlasu zaměstnance by pracovní poměr jmenováním nemohl vzniknout. Pokud by takový souhlas absentoval, považoval by se pracovněprávní vztah za výkon nucené práce, který je v rozporu nejen s čl. 9 odst. 1 LZPS¹⁰⁵, ale i s mezinárodními závazky, kterými je Česká republika vázána, pro příklad lze uvést čl. 5 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie.¹⁰⁶

Jmenování tedy představuje poměrně atypické jednostranné právní jednání, neboť u jiných typů jednostranného právního jednání zásadně platí, že vůle druhého subjektu, vůči němuž je takový úkon činěn, je právně irelevantní.

4.4 Subjekt, objekt a obsah pracovního poměru

Jak jsem již uváděla výše, pracovní poměr je základní pracovněprávní vztah – druh právního vztahu. Platí tedy, že u něj lze určit jeho subjekty, obsah i objekt, stejně jako u jakéhokoliv jiného právního vztahu.

4.4.1 Subjekty pracovního poměru

Subjektem každého základního pracovněprávního vztahu je *zaměstnanec* na straně jedné a *zaměstnavatel* na straně druhé.

Zaměstnancem je fyzická osoba, která je svéprávná, má právní osobnost a zavázala se k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu.¹⁰⁷ Právní osobností se dle § 15 odst. 1 občanského zákoníku rozumí způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti, svéprávností se dle 15 odst. 2 občanského zákoníku rozumí způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem, tedy právně jednat. Jelikož má člověk dle § 23 občanského zákoníku právní osobnost od narození až do smrti, není pro zaměstnance rozhodující vlastností právní osobnost, ale svéprávnost, kterou pro

---

¹⁰⁴ čl. 26 odst. 1 LZPS

¹⁰⁵ čl. 9 odst. 1 LZPS: „Nikdo nesmí být podroben nuceným pracím nebo službám.“

¹⁰⁶ „Od nikoho se nesmí vyžadovat, aby vykonával nucené nebo povinné práce.“ Zdroj: Listina základních práv Evropské unie, 12012P/TXT

¹⁰⁷ § 6 zákoníku práce

účely pracovního práva nabývá dosažením 15. roku věku. Závislá práce osob mladších 15 let je zakázána.¹⁰⁸

Narozdíl od zaměstnance může zaměstnavatelem být fyzická i právnická osoba (příp. podnikající fyzická osoba). Zákoník práce osobu zaměstnavatele definuje v § 7 jako osobu, pro kterou se fyzická osoba zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu.

4. 4. 2 Obsah pracovního poměru

Obsahem každého pracovního poměru jsou práva a povinnosti obou smluvních stran, tedy subjektů pracovního poměru. Jelikož určitému právu jedné strany zpravidla odpovídá adekvátní povinnost strany druhé a naopak, jedná se o závazkový vztah synallagmatický.

Zvláštní význam mají ta práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele, jejichž plněním dochází k realizaci cíle sjednané pracovní smlouvy (tzv. pracovní závazek) a které vyplývají z pracovního poměru již od jeho vzniku.¹⁰⁹ Dle § 38 odst. 1 zákoníku práce jsou to následující:

- a) *povinnost zaměstnavatele* přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy, neboli umožňovat zaměstnanci od sjednané doby výkon sjednané práce, s tím spojené *právo zaměstnance* požadovat po zaměstnavateli od sjednané doby umožnění výkonu sjednané práce;
- b) *povinnost zaměstnavatele* platit zaměstnanci za vykonanou práci mzdu či plat, s tím spojené *právo zaměstnance* požadovat po zaměstnavateli výplatu mzdy či platu¹¹⁰ za vykonanou práci¹¹¹;
- c) *povinnost zaměstnance* konat osobně pro zaměstnavatele práci dle jeho pokynů, s tím i spojené *právo zaměstnavatele* požadovat po zaměstnanci osobní výkon sjednané práce.¹¹²

---

¹⁰⁸ § 34 občanského zákoníku

¹⁰⁹ VYSOKAJOVÁ, M. Hlava X [Povinnosti stran pracovního poměru]. In: BĚLINA, M., PICHRT, J. a kol. Pracovní právo. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 161.

¹¹⁰ Rozdíl mezi mzdou a platem spočívá ve veřejnoprávním či soukromoprávním charakteru zaměstnavatele, který tuto odměnu vyplácí. Soukromý zaměstnavatel poskytuje mzdu. Plat poskytuje svým zaměstnancům stát, obce, kraje, státní fond nebo příspěvková organizace. Zdroj: KAHLE, B. I. *Pojem mzda a plat*. In: BĚLINA, M., PICHRT, J. a kol. Pracovní právo. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-667-8, marg. č. 316.

¹¹¹ Právo zaměstnance požadovat spravedlivou odměnu za práci představuje jedno ze základních lidských práv, nalezneme jej v čl. 28 LZPS.

¹¹² Uvedená práva a povinnosti (písm. a)–c)) platí pro pracovní poměr založený jmenováním taktéž.

4. 4. 2 Objekt pracovního poměru

Objektem pracovního poměru je osobní výkon *druhově*¹¹³ určené práce zaměstnancem pro zaměstnavatele za mzdu či plat. Práci zaměstnanec vykonává vždy jen ve vztahu podřízenosti k zaměstnavateli, proto v této souvislosti mluvíme o tzv. *závislé práci*, což je jeden ze stěžejních pojmů pracovního práva.

Vzhledem k tomu, že závislá práce je předmětem každého pracovního poměru, a tudíž i pracovního poměru zaměstnaného advokáta, považují za vhodné tento pojem vymezit detailněji v následujícím oddílu.

4. 5 Závislá práce a její znaky

Pojem *závislá práce* nebyl v textu zákona nijak blíže definován až do přijetí zákoníku práce v roce 2006 (účinného od 1. 1. 2007). Mnoho autorů odborných publikací se proto o definici tohoto pojmu pokoušelo a v rámci těchto snah došlo k závěrům, že za závislé zaměstnání lze považovat takovou formu ekonomické činnosti, kterou fyzická osoba (tedy zaměstnanec) koná nikoliv svým jménem, ale jménem svého zaměstnavatele, nikoliv na vlastní odpovědnost, ale na odpovědnost svého zaměstnavatele, nikoliv na vlastní náklady, ale na náklady svého zaměstnavatele a nikoliv dle vlastního rozhodování, ale podle pokynů svého zaměstnavatele. Zároveň platí, že zaměstnanec nenabývá produkt vyprodukovaný v rámci této činnosti do svého vlastnictví či do své dispozice, neboť k tomuto produktu získává vlastnické či dispoziční právo zaměstnavatel.¹¹⁴

Aktuální právní úprava již závislou práci charakterizuje, a to následovně. „*Závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně.*“¹¹⁵ Zároveň platí, že musí být vždy vykonávána pouze v základním pracovněprávním vztahu, není-li upravena jiným (zvláštním) právním předpisem, jako je například zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „zákon o státní službě“).¹¹⁶

---

¹¹³ Práce určená druhově často odlišuje pracovní poměr od práce konané na základě některé z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Jejich objektem jsou totiž často např. jednotlivé pracovní úkony nebo výsledek pracovní činnosti.

PICHRT, J. III. *Objekt pracovního poměru; závislá práce*. In: BĚLINA, M., PICHRT, J. a kol. Pracovní právo. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 144.

¹¹⁴ PICHRT, J. III. *Objekt pracovního poměru; závislá práce*. In: BĚLINA, M., PICHRT, J. a kol. Pracovní právo. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 144.

¹¹⁵ § 2 odst. 1 zákoníku práce

¹¹⁶ § 3 zákoníku práce

Výše uvedená definice závislé práce ze zákoníku práce obsahuje základní znaky závislé práce. Tento výčet však není považován za taxativní. Definici, tedy i znaky závislé práce, totiž postupně rozšiřuje a blíže definuje soudní judikatura, a to např. v rozsudku ze dne 29. 9. 2011, čj. 4 Ads 75/2011-73, ve kterém Nejvyšší správní soud mj. uvedl, že definičním prvkem závislé práce může být i takový znak, který v zákoně není výslovně vyjádřen. Současně uvedl, že jedním ze základních pojmových rysů závislé práce je *soustavnost*. Lze tedy říci, že při výkonu závislé práce zaměstnanec *osobně a soustavně* vykonává práci jménem zaměstnavatele a podle jeho pokynů, přičemž se vůči zaměstnavateli nachází v podřízeném vztahu.¹¹⁷

Za znak závislé práce v některých případech judikatura Nejvyššího správního soudu považuje také podmínku výkonu závislé práce stanovenou § 2 odst. 2 zákoníku práce, jež říká, že „*závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci*“. Jedná se o rozsudek NSS ze dne 13. 2. 2014, č. j. 6 Ads 46/2013-35, ve kterém NSS dovozuje, že odměna (úplatnost výkonu práce) může být považována i za znak závislé práce, nikoliv pouze za její důsledek. Toto stanovisko přijal NSS v rámci rozhodnutí, v němž se zabýval výkonem nelegální práce¹¹⁸. Posuzování nelegálního výkonu práce příslušnými správními orgány při jeho postihování a prokazování může být v praxi velice problematické, a proto v této souvislosti NSS uvedl, že „*společným rysem všech znaků závislé práce vymezených v § 2 odst. 1 zákoníku práce z roku 2006 je osobní či hospodářská závislost zaměstnance na zaměstnavateli. Tyto znaky slouží k odlišení závislé práce od jiných ekonomických aktivit (zejména samostatného podnikání), ale také od aktivit jiného charakteru (zejména mezilidské výpomoci)*“. Pro posouzení závislé práce je tedy, kromě již zmíněného, důležité, že zaměstnanec vykonává práci na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, což vyplývá z § 2 odst. 2 zákoníku práce.

V kontextu uvedeného rozsudku NSS ze dne 13. 2. 2014 je ještě na místě zmínit, že do roku 2011 byla závislá práce v zákoníku práce vymezena odlišně¹¹⁹ od dnešní právní úpravy, přičemž je zřejmé, že nová definice vznikla v podstatě

---

¹¹⁷ Rozsudek NSS ze dne 29. 9. 2011, čj. 4 Ads 75/2011-73

¹¹⁸ Jak vyplývá z § 5 písm. e) bodu 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, *nelegální prací* je výkon závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah.

¹¹⁹ § 2 odst. 4 zákoníku práce ve znění účinném do 31. 12. 2011: „*Za závislou práci, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, se považuje výlučně osobní výkon práce zaměstnance pro zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele, jeho jménem, za mzdu, plat nebo odměnu za práci, v pracovní době nebo jinak stanovené nebo dohodnuté době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě, na náklady zaměstnavatele a na jeho odpovědnost.*“

rozdělením předcházející nesourodé definice do dvou odstavců. Důvodová zpráva k zákonu č. 365/2011 Sb. uvedla v této souvislosti následující vysvětlení, které pro úplnost cituji. „*V právní teorii i praxi bývá dosavadní legální definici závislé práce vytýkáno, že neorganicky směšuje znaky závislé práce s podmínkami, za kterých musí být vykonávána. Navrhuje se proto upravit legální definici závislé práce tak, že v odstavci 1 jsou vyjádřeny znaky závislé práce a v odstavci 2 podmínky jejího výkonu.*“

Z výše uvedeného vyplývá, že vymezení znaků závislé práce je důležité z několika důvodů, a to jak v souvislosti s výkonem nelegální práce, tak s odlišením pracovněprávního vztahu od občanskoprávních či obchodněprávních vztahů. V souvislosti s posuzováním závislé práce je pak třeba vždy zohlednit znění celého § 2 zákoníku práce, tedy nikoliv se omezit pouze na definici vymezenou v odstavci prvním.

5 Způsoby výkonu advokacie

Advokacii je možné vykonávat několika způsoby, avšak pouze těmi, které připouští zákon o advokacii.

Cílem této kapitoly je uvést a charakterizovat jednotlivé způsoby výkonu advokacie, které stanoví ust. § 11 odst. 1 písm. a) a b) zákona o advokacii. Dle tohoto ustanovení může advokát vykonávat advokacii buď samostatně¹²⁰, společně s jinými advokáty jako společník společnosti podle občanského zákoníku (tzv. ve sdružení) nebo jako společník společnosti či zahraniční společnosti¹²¹. Další a poslední způsob výkonu advokacie, jež zákon o advokacii připouští, je *výkon advokacie v pracovním poměru* dle § 11 odst. 1 písm. c) zákona o advokacii. Tomuto způsobu však věnuji samostatnou kapitolu, neboť se jedná o hlavní téma této práce.

Pro všechny způsoby výkonu advokacie platí, že advokacii lze vykonávat pouze jedním z nich a není možné je kombinovat. Advokát však v průběhu výkonu advokacie může způsob výkonu libovolně měnit. Může tedy například nejdříve vykonávat advokacii jakožto samostatný advokát, posléze jako společník veřejné obchodní společnosti a následně jako advokát zaměstnaný.

5.1 Samostatný výkon advokacie

Prvním způsobem výkonu advokacie, jímž se budu v této kapitole zabývat, je samostatný výkon advokacie. Ten je v zákoně o advokacii upraven již od roku jeho přijetí – tedy od roku 1996.

Samostatný výkon advokacie představuje nejběžnější způsob výkonu advokacie, současně jej můžeme považovat i za způsob tradiční. Jedná se o způsob, který stále volí nejvíce aktivních advokátů, o čemž svědčí každoroční statistika počtu aktivních advokátů podle způsobu výkonu advokacie. V roce 2021 bylo evidováno celkem 10 134 samostatných advokátů z celkového počtu 13 945 advokátů, resp. 12 267 aktivních.¹²²

Samostatný advokát vykonává advokacii, tedy poskytuje právní služby, samostatně, na vlastní účet, jméno a odpovědnost.¹²³ Z toho zároveň vyplývá, že

---

¹²⁰ § 11 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii

¹²¹ § 11 odst. 1 písm. b) zákona o advokacii

¹²² Údaj zveřejněný na 34. schůzi představenstva České advokátní komory konané ve dnech 11.–12. ledna 2021, dostupné z: https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2021_01.pdf

¹²³ Více k odpovědnosti advokáta viz kapitola 2.3.

samostatný advokát je podnikatelem ve smyslu § 420 a 421 občanského zákoníku.¹²⁴ Advokát vykonávající advokacii samostatně je tedy považován za podnikatele ve smyslu zmíněných ustanovení bez ohledu na skutečnost, zda je zapsán v obchodním rejstříku, či nikoliv.¹²⁵

I když by se tak mohlo na první pohled zdát, samostatný výkon advokacie neznamenaá advokátovu nemožnost spolupráce s jinými advokáty, neboť i samostatný advokát má právo nechat se u jednání zastoupit jiným advokátem či advokátním koncipientem, a to dle § 26 zákona o advokacii.¹²⁶ Současně je také oprávněn uzavřít smlouvu o trvalé spolupráci mezi advokáty dle § 15e a § 15f zákona o advokacii, avšak takto spolupracovat může pouze s jedním advokátem, společností nebo sdružením.¹²⁷

5. 1. 1 Odpovědnost samostatného advokáta a povinnost pojištění

Na samostatného advokáta se vztahuje odpovědnost dle § 24 zákona o advokacii, povinnost být pojištěn pak vyplývá z § 24a odst. 1 téhož zákona. Vzhledem k tomu, že jsem se odpovědností advokáta zabývala již v rámci kapitoly 2, budu tento oddíl věnovat povinnosti pojištění samostatného advokáta a problematice související s advokátovou odpovědností.

Jak jsem již zmiňovala, konkrétní minimální výši pojištění advokáta stanoví stavovský předpis, jímž je Usnesení, kterým se stanoví limity pojistného plnění. Čl. 1 tohoto usnesení pak stanoví minimální limit pojistného plnění právě pro advokáta vykonávajícího advokacii samostatně, a to částkou 7 000 000 Kč.¹²⁸

Pro úplnost je ještě nutné uvést, že rozsah svého pojištění je v určitých případech advokát povinen rozšířit. Jedná se o případ, kdy se v průběhu poskytování právních služeb podstatně zvětší rozsah možné odpovědnosti advokáta za škodu. V takovém případě je pak advokát povinen rozsah svého pojištění přiměřeně rozšířit nebo poskytování právních služeb odmítnout a od smlouvy s

---

¹²⁴ § 420 odst. 1 občanského zákoníku: „Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“

§ 421 odst. 2 občanského zákoníku: „Má se za to, že podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.“

¹²⁵ HAVLÍČEK, K., KOVÁŘOVÁ, D., NĚMEC, R., SOKOL, T., SYKA, J., UHLÍŘ, D., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Zákon o advokacii: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-10-1]. ASPI_ID KO85_1996CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹²⁶ Substituční oprávnění advokáta (tzv. substituce) představuje tradiční advokátní institut, při němž advokát (substituent) pověří jiného advokáta (substituta) svým zastoupením.

¹²⁷ § 15e odst. 4 zákona o advokacii

¹²⁸ Čl. 1 Usnesení, kterým se stanoví limity pojistného plnění

klientem odstoupit.¹²⁹ Neplnění této pojistné povinnosti zakládá kárnou odpovědnost advokáta.

5.2 Výkon advokacie ve sdružení

Dalším možným způsobem, jak lze advokacii vykonávat, je sdružení. Ve sdružení advokát vykonává advokacii společně s jinými advokáty jako společník společnosti podle občanského zákoníku.¹³⁰ Dva pojmy *sdružení* a *společnost* pro tentýž institut zapříčinilo přijetí občanského zákoníku. Dříve, tedy před jeho účinností, pro *společnost* používal zákon č. 40/1964 občanský zákoník (dále jen „starý občanský zákoník“) pojem *sdružení*, kterým se rozumělo sdružení osob bez způsobilosti k právům a povinnostem.^{131, 132} Jelikož je ale možné advokacii ve sdružení vykonávat již od 1. 7. 1996, nedošlo v zákonu o advokacii ke změně pojmosloví navazující na přijetí „nového“ občanského zákoníku.

Podrobnosti k výkonu advokacie ve sdružení nyní stanoví § 14 zákona o advokacii a § 2716 až 2747 občanského zákoníku. Speciální úprava stanoví podmínky pro účastníky sdružení a ukládá, že jeho společníky mohou být pouze fyzické osoby – advokáti, kteří jsou povinni vykonávat advokacii pod společným jménem.¹³³

Společný výkon advokacie ve sdružení je druhou nejčastěji využívanou formou pro společný výkon advokacie, a to po výkonu advokacie advokátem jako společníkem společnosti s ručením omezeným (dále jen „společnost s r.o.“).¹³⁴ Narozdíl od počtu advokátů vykonávajících advokacii jako společníci společnosti s r. o., počet advokátů vykonávajících advokacii ve sdružení stále klesá. V roce 2017 bylo zapsáno 736 advokátů vykonávajících advokacii ve sdružení a 977 advokátů jako společníků společnosti s r. o. V roce 2020 však počet advokátů vykonávajících advokacii klesl na 556 a advokátů vykonávajících advokacii ve společnosti s r. o. vzrostl na 1 239.¹³⁵

---

¹²⁹ Čl. 9 odst. 3 etického kodexu

¹³⁰ § 11 odst. 1 písm. b) zákona o advokacii

¹³¹ GÜRLICH, R. *Společnost*. Novinky z rekodifikace – advokátní kancelář GÜRLICH & Co., 2013, č. 27, s. 1

¹³² § 829 a násl. starého občanského zákoníku

¹³³ § 14 odst. 1 zákona o advokacii

¹³⁴ HAVLÍČEK, K., KOVÁŘOVÁ, D., NĚMEC, R., SOKOL, T., SYKA, J., UHLÍŘ, D., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Zákon o advokacii: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-9-27]. ASPI_ID KO85_1996CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹³⁵ MACKOVÁ J. *Odbor matriky*. Bulletin advokacie č. 7/2021, s. 46–49.

I když výkon advokacie ve sdružení představuje jednu z forem společného výkonu advokacie, nelze pojem *společný* výkon advokacie chápat v pravém slova smyslu tak, že advokáti ve sdružení vykonávají advokacii *společně* ve vztahu k jednomu klientovi. Společné poskytování právní pomoci klientovi v doslovném chápání slova „společně“ by totiž znamenalo kolektivní spolupráci vícero advokátů při zastupování téhož klienta, což by představovalo porušení nezávislosti a samostatnosti advokáta. Pod obsahem pojmu *společný výkon advokacie*, jež je pojmem užívaným v zákoně, tak lze v podstatě chápat společné otázky podnikání advokátů v oblasti advokacie nebo již zmiňované společné jméno, nikoliv však výkon advokacie jako takové.¹³⁶ Naopak význam slova *společný* lze spatřovat ve vztahu k majetku získaném při společném výkonu advokacie, kdy se tento stává spoluvlastnictvím všech účastníků sdružení, samozřejmě nestanoví-li smlouva o sdružení jinak.¹³⁷

5. 2. 1 Smlouva o sdružení

Advokáti, kteří se rozhodli pro společný výkon advokacie ve sdružení, jsou povinni upravit vzájemné vztahy mezi sebou písemnou smlouvou podle občanského zákoníku.¹³⁸ Ustanovení zákona o advokacii, které tuto povinnost stanoví, představuje speciální ustanovení vůči ust. § 2716 občanského zákoníku, jež písemnou formu smlouvy o sdružení obligatorně nestanoví. Požadavek na písemnost smlouvy o sdružení vyplývá jistým způsobem také z § 11 odst. 2 zákona o advokacii, který stanoví, že ČAK vede seznam sdružení, společností a zahraničních společností.¹³⁹ Lze tedy předpokládat, že Komoře je nutné za účelem vedení takového seznamu předložit určitý dokument dosvědčující tuto skutečnost.

5. 2. 2 Společné jméno sdružení

Společné jméno sdružení představuje podstatnou náležitost smlouvy o sdružení.¹⁴⁰ Současně je to takové jméno, které všichni účastníci sdružení užívají

---

¹³⁶ KALENSKÁ, M., KALENSKÝ, P. *Výkon advokacie formou sdružení a odpovědnost jeho členů*. Bulletin advokacie, 1997, č. 3, s. 6–10.

¹³⁷ § 2719 občanského zákoníku

¹³⁸ § 14 odst. 1 zákona o advokacii

¹³⁹ Sdružení nejsou, narozdíl od společností, vedena v žádném seznamu či evidenci, neboť se jedná o sdružení podle občanského práva. Jediným seznamem je právě seznam sdružení vedený ČAK. Zápis sdružení v tomto seznamu má pouze deklaratorní charakter.

¹⁴⁰ § 14 odst. 1 zákona o advokacii

pro výkon advokacie a pod kterým je sdružení zapsáno do seznamu sdružení vedeném Komorou.

Podmínky pro znění společného jména sdružení upravuje zákon o advokacii a etický kodex. Jednou z podmínek je, že z něj musí být zřejmé, že označuje sdružení, jehož předmětem činnosti je výkon advokacie.¹⁴¹ Údajem vyjadřujícím tuto skutečnost může být například „sdružení advokátů“, „advokátní kancelář“, „advokáti“ nebo dovětky k příjmení či příjmení a jménu alespoň jednoho z účastníků sdružení typu „a partneri“, „a společníci“ nebo „a spol.“.¹⁴² Tento údaj se pak užívá společně se jménem sdružení, přičemž pořadí, v jakém je společné jméno v kombinaci s ostatními údaji užíváno, není předepsáno.¹⁴³

Další podmínkou na společné jméno sdružení je jeho nezaměnitelnost se jménem jiného sdružení nebo firmy advokátní společnosti. Současně nesmí působit klamavým dojmem, nesmí být zavádějící a nesmí snižovat důstojnost a vážnost advokátního stavu.¹⁴⁴ Z toho vyplývá, že společným jménem může být i jméno smyšlené, avšak podmínkou je, aby nebylo v rozporu právě s příslušnými normami.

5. 2. 3 Společné sídlo advokátů sdružení

Společníci advokátního sdružení jsou, stejně jako ostatní advokáti, povinni mít sídlo na území České republiky.¹⁴⁵ Povinností advokátů ve sdružení však je mít sídlo společné.¹⁴⁶ V případě nesplnění této povinnosti jsou advokáti kárně odpovědní.

Se společným sídlem je spojena i speciální *fikce doručení*. Ta spočívá v možnosti doručovat advokátovi, který je společníkem sdružení, avšak jeho sídlo není shodné s ostatními členy sdružení, jakoukoliv písemnost na adresu jakéhokoliv z ostatních společníků a k rukám kteréhokoliv z nich. Účinky doručení jsou v takovém případě shodné s účinky doručení advokátovi, který povinnost společného sídla porušil.¹⁴⁷

---

¹⁴¹ § 12 odst. 2 zákona o advokacii

¹⁴² Čl. 24c etického kodexu

¹⁴³ HAVLÍČEK, K., KOVÁŘOVÁ, D., NĚMEC, R., SOKOL, T., SYKA, J., UHLÍŘ, D., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Zákon o advokacii: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-9-28]. ASPI_ID KO85_1996CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁴⁴ Čl. 23 odst. 3 etického kodexu

¹⁴⁵ § 13 odst. 1 zákona o advokacii

¹⁴⁶ § 14 odst. 3 zákona o advokacii

¹⁴⁷ § 14 odst. 3 zákona o advokacii

5.2.4 Odpovědnost advokáta ve sdružení

Advokát vykonávající advokacii ve sdružení je i nadále odpovědný sám za sebe. Je tedy odpovědný dle již zmiňovaného § 24 odst. 1 zákona o advokacii.

Minimální výše pojistného plnění je (stejně jako u advokáta vykonávajícího advokacii samostatně) stanovena Usnesením, kterým se stanoví limity pojistného plnění. Dle čl. 2 tohoto usnesení je minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii ve sdružení částka 7 000 000 Kč v případě dvoučlenného sdružení, jinak částka 3 000 000 Kč násobená počtem všech společníků sdružení, a to u každého společníka sdružení.¹⁴⁸

5.3 Výkon advokacie ve společnosti

Posledním způsobem výkonu advokacie, jímž se budu zabývat v této kapitole, je, jak jsem nastínila výše, výkon advokacie ve společnosti podle § 15 zákona o advokacii.¹⁴⁹ Z hlediska možných způsobů výkonu advokacie stanovených zákonem o advokacii se však nejedná o poslední možný způsob, neboť je připuštěn ještě výkon advokacie v zahraniční společnosti¹⁵⁰, jež je v zákoně o advokacii zakotven od roku 2009. Jelikož ale ke 4. 1. 2021 vykonávalo advokacii v zahraniční společnosti celkem 15 advokátů¹⁵¹, blíže se tomuto způsobu výkonu advokacie věnovat v této práci nebudu.

Zákon o advokacii stanoví celkem tři možné formy obchodních společností, ve kterých je možné advokacii vykonávat. Patří mezi ně veřejná obchodní společnost, komanditní společnost a společnost s ručením omezeným, přičemž možným předmětem podnikání takových společností je pouze výkon advokacie.¹⁵² Advokát pak v takové obchodní společnosti figuruje jako její společník. V případech, kdy zákon o advokacii nestanoví něco jiného, aplikují se na advokátní společnosti obecné právní předpisy upravující obchodní korporace, tedy zejména zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „zákon o obchodních společnostech“).

---

¹⁴⁸ Čl. 2 Usnesení, kterým se stanoví limity pojistného plnění

¹⁴⁹ § 11 odst. 1 písm. b) zákona o advokacii

¹⁵⁰ § 11 odst. 1 písm. b) zákona o advokacii

¹⁵¹ Údaj zveřejněný na 34. schůzi představenstva České advokátní komory konané ve dnech 11.–12. ledna 2021, dostupné z: https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2021_01.pdf

¹⁵² § 15 odst. 1 zákona o advokacii

5. 3. 2 Odpovědnost advokáta vykonávajícího advokacii ve společnosti

Odpovědnost advokáta za újmu upravuje § 24 zákona o advokacii i v případě, kdy vykonává advokacii ve společnosti, avšak oproti advokátovi vykonávajícím advokacii ve sdružení nebo samostatně, upravuje odpovědnost odlišně. Za způsobenou újmu klientovi totiž odpovídá společnost, v níž je advokát společníkem.¹⁵³ To znamená, že v případném soudním sporu o náhradu škody z titulu poskytování právních služeb by byla žalována (pasivně legitimována) společnost, neboť právě ta odpovídá za vznik újmy. Důvodem této úpravy je skutečnost, že advokáti, kteří jsou společníky společnosti, vykonávají advokacii jménem této společnosti a na její účet, tedy a contrario, nikoliv svým jménem a na svůj účet.¹⁵⁴ Pokud však v některých případech zvláštní předpisy nepřipouštějí výkon advokacie jménem společnosti, vykonávají advokáti advokacii vlastním jménem a na účet společnosti. Právní předpisy výkon advokacie jménem společnosti nepřipouštějí při procesních úkonech dle občanského soudního řádu¹⁵⁵, trestního řádu¹⁵⁶, zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“)¹⁵⁷, zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „soudní řád správní“)¹⁵⁸ a zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu (dále jen „zákon o Ústavním soudu“).¹⁵⁹

V každé formě obchodní korporace je ručení společníků za závazky společnosti upraveno odlišně, přičemž vždy závisí na konkrétním typu obchodní korporace a postavení konkrétního společníka. Tyto vztahy se vždy řídí příslušnými ustanoveními zákona o obchodních společnostech.

Jelikož aktivních advokátů vykonávajících advokacii v komanditní společnosti bylo v letech 2017–2020 evidováno celkem nula a společníků ve veřejné obchodní společnosti vždy okolo sto dvaceti, rozhodla jsem se v této práci ručením za závazky společníků těchto obchodních korporací již blíže nezabývat.¹⁶⁰ Naopak advokátů vykonávajících advokacii ve společnosti s ručením omezeným bylo v roce 2020 celkem 1 239 a vzhledem ke skutečnosti, že jejich počet od roku

---

¹⁵³ § 24 odst. 2 zákona o advokacii

¹⁵⁴ § 15 odst. 4 zákona o advokacii

¹⁵⁵ § 24 a 25 občanského soudního řádu

¹⁵⁶ § 35 odst. 1 trestního řádu

¹⁵⁷ § 33 správního řádu

¹⁵⁸ § 35 soudního řádu správního

¹⁵⁹ § 29, 30, 31 zákona o Ústavním soudu

¹⁶⁰ MACKOVÁ J. Odbor matriky. Bulletin advokacie č. 7/2021, s. 46–49.

2017 každoročně stoupá¹⁶¹, budu se blíže zabývat ručením za závazky právě tohoto typu společnosti.

Společníci společnosti s ručením omezeným ručí za dluhy společnosti společně a nerozdílně, avšak pouze do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění.¹⁶² Společníci společnosti s r. o. tedy nepřebírají neomezené ručení za závazky společnosti v případě řádného splnění své vkladové povinnosti. Pokud by ale nastal případ, kdy by například byly úplně splaceny peněžité vklady všemi společníky, ale tato skutečnost by nebyla do obchodního rejstříku zapsána, ručení společníků by trvalo i nadále. Současně platí, že všichni společníci ručí solidárně, což znamená, že případný věřitel je oprávněn žádat plnění na kterémkoli ze společníků, a to bez ohledu na to, zda právě tento společník, který byl ke splnění ručitelské povinnosti věřitelem vyzván, již svoji vkladovou povinnost splnil. Ochrana klienta v případě vzniku újmy však není nijak ohrožena, neboť společnost s ručením omezeným má povinnost být ode dne vzniku až do dne svého zrušení pro tyto případy pojištěna. Toto pojištění zároveň představuje podmínku pro její zápis do obchodního rejstříku.¹⁶³ Stanoven je i minimální limit pojistného plnění, a to sice 50 000 000 Kč za každého společníka společnosti s r. o., jemuž nebyl výkon advokacie pozastaven.¹⁶⁴

---

¹⁶¹ MACKOVÁ J. Odbor matriky. Bulletin advokacie č. 7/2021, s. 46–49.

¹⁶² § 132 odst. 1 zákona o obchodních korporacích

¹⁶³ § 24b odst. 1 zákona o advokacii

¹⁶⁴ § 24b odst. 2 zákona o advokacii

6 Výkon advokacie v pracovním poměru

Institut výkonu advokacie v pracovním poměru představuje v našem právním řádu poměrně nový způsob, v němž je možné advokacii vykonávat. Byl totiž zaveden teprve v roce 2006, tedy po více než 15 letech od vzniku svobodné advokacie, a to novelou provedenou zákonem č. 79/2006 Sb., kterou se měnil zákon o advokacii, jež nabyla účinnosti dne 31. 3. 2006. Do té doby u nás tento způsob výkonu advokacie nebyl nikdy uzákoněn. To může vyvolat otázku, z jakého důvodu se zákonodárci rozhodli tento způsob výkonu advokacie do platné právní úpravy zařadit. Odpověď na ni nalezneme v důvodové zprávě k zákonu č. 79/2006 Sb. Dle názoru předkladatele¹⁶⁵ tohoto zákona byl moderní vývoj advokacie v Československu negativně ovlivněn a přerušen událostmi trvajících od roku 1948 do roku 1989, kdy období socialismu přerušilo veškeré snahy o vývoj demokratické advokacie. To mělo za následek nevhodnou adaptaci na rozvíjející se společnost, jejíž fungování se právě na konci 20. století významně měnilo. Tomuto historickému období jsem se již věnovala ve třetí kapitole, kde jsem problémy, jimiž se tehdejší advokátní stav potýkal, blíže popsala.

Dalším důvodem a argumentací pro přijetí institutu výkonu advokacie v pracovním poměru do našeho právního řádu byla skutečnost, že v jiných demokratických státech Evropy byl již uzákoněn. Mezi tyto státy patří například Německo, Norsko, Dánsko, Španělsko nebo Nizozemsko, kde se předmětný institut v praxi využívá a osvědčuje, že advokacii je možné vykonávat i v pracovním poměru, byť by se na první pohled možná mohlo zdát, že výkon advokacie v pracovním poměru nebude v praxi možný už právě z důvodu samotné podstaty pracovního poměru ve srovnání s podstatou výkonu advokacie.¹⁶⁶

Přijetím nového institutu (advokáta v pracovním poměru) mělo bezesporu dojít také k usnadnění výkonu advokacie zejména začínajícím advokátům, kteří nemají dostatek finančních prostředků k důstojnému výkonu advokacie, nebo advokátům v těžším postavení, mezi něž patří především ženy – advokátky v reprodukčním věku. Z dostupných údajů v této souvislosti vyplývá, že v roce 2020 poměr žen a mužů v advokacii činil asi 40:60, přičemž nejvíce aktivních advokátů bylo ve věkovém rozmezí od 31 do 40 let a tvořili tak celkem 36 %

---

¹⁶⁵ Zákon č. 79/2006 Sb. předložila Poslanecké sněmovně vláda již v květnu roku 2005, zástupcem navrhovatele byl tehdejší ministr spravedlnosti.

¹⁶⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 59/2006 Sb.

z celkového počtu 12 219 advokátů. Můžeme tedy předpokládat, že jsou to právě advokátky starající se o své děti, pro které je možnost vykonávat advokacii v pracovním poměru významným rozšířením možnosti, jak se v této životní fázi moci profesně uplatnit. Jako výhodu spatřuji i jistotu spočívající v předem zaručené výši měsíčního výdělku, resp. mzdy, kterou si zaměstnaný advokát sjednává se svým zaměstnavatelem dopředu. Zaměstnaný advokát se tak nedostane do situace, ve které se může ocitnout zejména samostatný advokát, kdy na konci kalendářního měsíce zjistí, že odměna za poskytnuté právní služby nepokrývá jeho pravidelné a nutné měsíční výdaje. Kromě advokátek na nebo po mateřské dovolené, předpokládám, že možnost vykonávat advokacii v pracovním poměru by mohl ocenit a využít také mladý¹⁶⁷ a nepříliš zkušený advokát, jehož cílem není ihned po složení advokátních zkoušek založit vlastní advokátní kancelář či začít „podnikat na vlastní pěst“.

Nová úprava tedy významně rozšířila pracovní možnosti advokátů, pro něž by byl samostatný výkon advokacie nemožný, a to nejen z důvodu vysoké investiční náročnosti, ale i z důvodů nejrůznějších obav spojených s určitými podnikatelskými riziky.

6.1 Otázky spojené s přijetím institutu advokacie v pracovním poměru do právního řádu

Skutečnost, že institut výkonu advokacie v pracovním poměru byl přijat na základě mnoha logických a odůvodněných argumentů souvisejících s reakcemi na aktuální fungování a problémy společnosti 21. století, mě však přivedla k otázce, jaký postoj měla odborná veřejnost k výkonu advokacie v pracovním poměru dříve, tedy ještě před jeho samotným uzákoněním. Tato otázka souvisí i s již zmiňovanou skutečností, že institut advokáta v pracovním poměru byl přijat až v roce 2006, tedy více než 15 let po revoluci.

V souvislosti se snahou najít odpověď na uvedenou otázku jsem narazila na stanovisko představenstva ČAK k otázce neslučitelnosti výkonu advokacie s jinou činností, které bylo přijato na jeho schůzi konané na konci roku 1992. Z tohoto stanoviska vyplývá, že advokát nemůže být zaměstnán v pracovním nebo obdobném poměru až na výjimky, které výslovně stanoví zákon. „*Advokát nesmí*

---

¹⁶⁷ Celkový počet advokátů do 30 let činil v roce 2020 601. Zdroj: MACKOVÁ J. Odbor matriky. Bulletin advokacie č. 7/2021, s. 46–49.

být zaměstnán v pracovním nebo obdobném poměru, pokud zákon výslovně nepřipouští výjimky [...] Za právní poměr obdobný pracovnímu poměru je třeba považovat pravidelnou a soustavnou výdělečnou činnost, spojenou s určitou závislostí [...]; není rozhodující, zda je či není upravena zákoníkem práce.“¹⁶⁸

V době zveřejnění tohoto stanoviska samozřejmě ještě nebyl účinný zákon o advokacii z roku 1996, ale zákon o advokacii z roku 1990. To znamená, že výše citované stanovisko představenstva ČAK vycházelo z tehdejší účinné právní úpravy, jež výkon advokacie v pracovním poměru výslovně nepřipouštěla, neboť stanovila, že Komora nezapiše do seznamu advokátů toho, „*kdo je v pracovním, služebním, členském nebo jiném obdobném poměru, popřípadě vykonává jinou placenou činnost neslučitelnou s výkonem advokacie*“.¹⁶⁹ Mezi výjimky patřil pracovní poměr vysokoškolského učitele nebo vědecké, umělecké a publicistické činnosti.¹⁷⁰ Zároveň bylo stanoveno, že advokátovi, jemuž vznikl „*pracovní, služební, členský nebo jiný obdobný poměr, popřípadě začal vykonávat jinou placenou činnost neslučitelnou s výkonem advokacie*“¹⁷¹, avšak opět s již zmíněnými výjimkami, pozastaví Komora výkon advokacie.

Zajímavý názor do této problematiky přinesl také článek JUDr. Vladimíra Kopřivy (advokáta z Brna), jež nesl název „*Výkon advokacie v pracovním poměru by znamenal tři kroky vzad*“. Tento článek byl zveřejněn v Bulletinu advokacie č. 2/1993 a vymezuje se proti advokacii v pracovním poměru, jak už samotný název napovídá, velmi jednoznačně. Autor článku (pan doktor Kopřiva) uvádí, že advokacie v pracovním poměru by prolomila „*trvale udržovanou a nejvyšší ceněnou zásadu stavu – nezávislosti výkonu advokátního povolání*“, neboť v pracovněprávním vztahu je jakákoliv nezávislost zcela iluzorní. Tento argument je bezesporu považován za relevantní, protože nezávislost zaměstnaného advokáta za účelem jejího zachování jakožto jednoho z hlavních postulátů advokáta zohlednila i současná právní úprava upravující výkon advokacie v pracovním poměru.

Pan doktor Kopřiva ve svém článku rozvedl i problém mladých advokátů, k nimž především, jak zaznělo výše, možnost výkonu advokacie v pracovním poměru směřuje. Dle jeho názoru by bylo v tomto ohledu spíše vhodnější prodloužit koncipientskou dobu, která by začínajícím advokátům zajistila sebejistější

---

¹⁶⁸ KOPŘIVA V., *Výkon advokacie v pracovním poměru by znamenal tři kroky vzad*. Bulletin advokacie č. 2/1993, str. 40

¹⁶⁹ § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 128/1990 Sb. o advokacii

¹⁷⁰ § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 128/1990 Sb. o advokacii

¹⁷¹ § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 128/1990 Sb. o advokacii

postavení na trhu. Vedle toho uvedl, že takový právník, jež se necítí na samostatný výkon advokacie ani po zkušenostech nabraných v době koncipientury a po úspěšném složení advokátních zkoušek, by skládat advokátní zkoušku v podstatě ani neměl, resp. po jejím složení by neměl ihned žádat o zápis do seznamu advokátů.

Domnívám se, že názor tehdejší odborné veřejnosti, nejen tedy pana doktora Kopřivy, byl zcela jistě ovlivněn nedávnou revolucí, kvůli níž se výrazným způsobem změnila podmínky pro výkon advokacie. Počátky 90. let se totiž pravděpodobně nesly v duchu vděčnosti za znovuoobnovení nezávislosti advokátního stavu spojené s možností soukromé praxe. Zavedení možnosti výkonu advokacie v pracovním poměru tak mohlo být v této době považováno za krok vzad ve smyslu kroku zpět do komunistického režimu, v němž samostatný výkon advokacie nebyl přípustný. Oproti tomu advokátní stav v době zavedení institutu zaměstnaného advokáta (v roce 2006) již vykazoval jistou stabilitu, vzrostl počet právnických fakult, tím i každoroční počet jejich absolventů, kteří hledali uplatnění zejména v advokacii.¹⁷²

6.2 Nezávislost advokáta v pracovním poměru

Jak již z textu vyplývá, nezávislost advokáta v pracovním poměru představuje poměrně diskutabilní problematiku, neboť jsou tací z odborné veřejnosti, jež zastávají názor, že advokát v pracovním poměru k jinému advokátovi nemůže být nezávislý, mj. právě z důvodu, že se nachází v podřízeném vztahu.¹⁷³ Právní předpisy upravující výkon advokacie v pracovním poměru proto upravují i nezávislost zaměstnaného advokáta, pro jejíž zachování a dodržování stanoví základní pilíře.

Ustanovení, jež by se ve vztahu k nezávislosti zaměstnaného advokáta a jejímu případnému narušení mohlo zdát jako klíčové, je ust. § 301 písm. a) zákoníku práce, ze kterého pro zaměstnance vyplývá základní

---

¹⁷² Ze studie Právnické fakulty Masarykovy univerzity z roku 2015 vyplývá, že 58 % absolventů právnických fakult vyhledává uplatnění v advokacii. Zdroj: DROBIŠ Z., *Nadvýroba právníků ve 21. století?* 13.01.2016 [online] [cit- 2022-02-19] <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/nadvyroba-pravniku-ve-21-stoleti#note-9>

¹⁷³ Viz stanovisko: JUDr. Vladimír KOPŘIVA, Výkon advokacie v pracovním poměru by znamenal tři kroky vzad. Bulletin advokacie č. 2/1993, str. 40. Nebo stanovisko generálního advokáta Michala BOBKA, přednesené dne 24. září 2019, ve spojené věci C-515/17 P a C-561/17 P, bod 123: „Skutečně by bylo možno říci, že zaměstnaný advokát je ve vztahu podřízenosti, což má dopad na jeho svobodu rozhodování, a tím i na právní poradenství jím poskytované.“

povinnost při výkonu závislé práce, a to plnit pokyny nadřízeného vydané v souladu s právními předpisy. Porušení této povinnosti by totiž mohlo mít za následek rozvázání pracovního poměru výpovědí pro porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů.¹⁷⁴ Na toto však reaguje zákon o advokacii, když odkazuje na nezávislost zaměstnaného advokáta při poskytování právních služeb v § 15a odst. 6. „*Při výkonu advokacie postupuje zaměstnaný advokát podle ustanovení § 3 odst. 1 a § 16 s tím, že je přitom povinen řídit se pokyny zaměstnavatele, pokud tyto pokyny nejsou v rozporu s právními nebo stavovskými předpisy anebo s pokyny klienta.*“^{175, 176} To znamená, že i v rámci pracovněprávního vztahu, ve kterém platí princip podřízenosti a nadřízenosti jeho subjektů, je nezávislost advokáta zachována, a to právě zavedením pravidla, že zaměstnaný advokát je při výkonu advokacie v pracovním poměru vázán pokyny zaměstnavatele pouze do té míry, dokud nejsou v rozporu s pokyny klienta udělenými v mezích zákona, obecně závaznými právními předpisy nebo stavovskými předpisy. Toto pravidlo je pro výkon advokacie v pracovním poměru zásadní, neboť zajišťuje, že nezávislost zaměstnaného advokáta nebude ohrožena právě jeho vztahem se zaměstnavatelem.

Ve vztahu zaměstnaného advokáta a jeho zaměstnavatele dále platí, že právní či stavovské předpisy a pokyny klienta mají přednost před pokyny a příkazy zaměstnavatele. Pokud by zaměstnávající advokát udělil pokyn, jež by byl s těmito předpisy v rozporu, zaměstnaný advokát by byl povinen takové pokyny odmítnout a zaměstnavatel by se navíc dopustil kárného provinění.¹⁷⁷ Toto pravidlo vyplývající z etického kodexu je taktéž pro vztah zaměstnaného advokáta a jeho zaměstnavatele zcela klíčové, neboť přináší zásadní rozdíl od jiných pracovněprávních vztahů a odchýlení se od základního pojetí pokynů zaměstnavatele vůči zaměstnanci.¹⁷⁸

Pokud by byl naopak pokyn udělený od klienta v rozporu s některým právním předpisem, je zaměstnaný advokát povinen o takové skutečnosti klienta přiměřeně poučit. Povinnost poučit klienta o případném rozporu jeho pokynu

---

¹⁷⁴ § 52 písm. g) zákoníku práce

¹⁷⁵ § 15a odst. 6 zákona o advokacii

¹⁷⁶ Na ust. § 3 odst. 1 a § 16 zákona o advokacii jsem již odkazovala v souvislosti s nezávislostí advokáta v kapitole druhé, kde jsem tato ustanovení mj. citovala.

¹⁷⁷ Čl. 15a odst. 3 etického kodexu

¹⁷⁸ KOVÁŘOVÁ, D., SOKOL, T. *Etický kodex advokáta: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2-26]. ASPI_ID KOop50_97CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

s právními nebo stavovskými předpisy má ale každý advokát, a to bez ohledu na to, jakým způsobem advokacii vykonává.¹⁷⁹

6. 3 Zaměstnavatel advokáta vykonávajícího advokacii v pracovním poměru

Pracovněprávní vztah, tedy vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, jsem v obecné rovině charakterizovala výše – v kapitole čtvrté. Zákon o advokacii jako *lex specialis* vůči zákoníku práce¹⁸⁰ však stanoví pro subjekty tohoto vztahu, a to jak na straně zaměstnavatele, tak i na straně zaměstnance, jiné a konkrétní požadavky.

Zaměstnavatelem zaměstnaného advokáta může být jiný advokát, který advokacii vykonává samostatně nebo ve sdružení, advokátní společnost nebo zahraniční advokátní společnost.¹⁸¹ Žádný jiný subjekt zaměstnavatelem advokáta vykonávajícího advokacii v pracovním poměru být nemůže.

Zákon o advokacii stanoví pro subjekty předmětného vztahu i speciální povinnosti, například povinnost zaměstnavatele zaměstnaného advokáta bez odkladu oznámit Komoře, že pracovní poměr s advokátem uzavřel. Je takto povinen činit do jednoho týdne ode dne, kdy k uzavření pracovního poměru došlo. Stejnou informační povinnost má i v případě, že tento pracovní poměr skončil.¹⁸²

V případě výkonu advokacie ve sdružení může být zaměstnavatelem zaměstnaného advokáta jakýkoliv člen tohoto sdružení. Důvodem je fakt, že sdružení nemá právní osobnost, a proto jako celek nemůže být subjektem pracovní smlouvy. Pokud člen sdružení uzavře s jiným advokátem pracovní smlouvu, na jejímž základě bude advokáta zaměstnávat, zaměstnávaný advokát se tímto úkonem nestává členem advokátního sdružení. Zda je ke sjednání pracovní smlouvy s advokátem potřeba souhlas ostatních členů daného sdružení záleží na obsahu společenské smlouvy, kterou, jak již bylo řečeno, členové sdružení povinně uzavírají.¹⁸³

U zaměstnaného advokáta stanoví zákon o advokacii také zvláštní případ, kdy mu Komora pozastaví výkon advokacie. Jedná se o situaci, v níž by došlo

---

¹⁷⁹ § 16 odst. 1 zákona o advokacii

¹⁸⁰ § 15a odst. 2 zákona o advokacii stanoví: „*Není-li dále stanoveno jinak, řídí se pracovněprávní vztahy zaměstnaných advokátů zákoníkem práce.*“

¹⁸¹ § 15a odst. 3 zákona o advokacii

¹⁸² čl. 15a odst. 1 etického kodexu, § 29 odst. 1 zákona o advokacii

¹⁸³ § 14 odst. 1 zákona o advokacii

k pozastavení výkonu advokacie advokátovi, jenž je zaměstnavatelem zaměstnaného advokáta. Dle § 8b odst. 1 písm. g) zákona o advokacii by pak totiž došlo k pozastavení výkonu advokacie také zaměstnanému advokátovi. K pozastavení výkonu advokacie zaměstnaného advokáta by na základě stejného ustanovení zákona o advokacii došlo také v případě, pokud by byl pozastaven výkon advokacie posledního ze společníků společnosti nebo zahraniční společnosti, jež je advokátovým zaměstnavatelem.¹⁸⁴

6.4 Zaměstnaný advokát jako subjekt pracovněprávního vztahu

Jak již logicky vyplývá z celé úpravy a podstaty výkonu advokacie v pracovním poměru, na straně zaměstnance může být subjektem pracovněprávního vztahu pouze advokát, tedy fyzická osoba splňující potřebné podmínky a mající určité vlastnosti, jež jsem uvedla v kapitole druhé. Zaměstnaný advokát musí dodržovat všechna práva a povinnosti stanovené zákonem o advokacii a stavovskými předpisy stejně jako jakýkoliv jiný advokát vykonávající advokacii podle zákona o advokacii.

Pro zaměstnaného advokáta platí zákaz vykonávat advokacii jakýmkoliv dalším způsobem uvedeným v ust. § 11 zákona o advokacii, tj. samostatně, jako společník obchodní společnosti nebo ve sdružení.¹⁸⁵ Věta za středníkem v ust. § 15a odst. 3 zákona o advokacii, která toto pravidlo pro advokáta v pracovním poměru stanoví, je ale v podstatě nadbytečná, neboť se jedná o pravidlo vyplývající z již zmiňovaného obecného pravidla stanoveného v ust. § 11 odst. 1 zákona o advokacii.

Z důvodu předcházení možnému střetu zájmů nesmí být advokát zaměstnán u vícero zaměstnavatelů, což znamená, že může být zaměstnancem pouze jednoho advokáta, jedné společnosti anebo jedné zahraniční společnosti.¹⁸⁶ Uzavřel-li by advokát pracovní smlouvu s jiným zaměstnavatelem, vznikl by dle § 9 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii důvod pro pozastavení jeho výkonu advokacie.

Zaměstnaný advokát nemůže v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnávat nikoho jiného, ani advokátního koncipienta či dalšího advokáta. Není

---

¹⁸⁴ § 8b odst. 1 písm. g) zákona o advokacii

¹⁸⁵ § 15a odst. 3 zákona o advokacii

¹⁸⁶ § 15a odst. 3 zákona o advokacii

však zakázáno, aby byl školitelem koncipienta ve smyslu § 38 zákona o advokacii.¹⁸⁷

6.5 Označení zaměstnaného advokáta

Zaměstnaný advokát je povinen při výkonu advokacie užívat profesní označení „advokát“.¹⁸⁸ S ohledem na to, že zaměstnaný advokát vykonává advokacii jménem svého zaměstnavatele na jeho účet, je povinen uvádět označení „advokát“ také s označením svého zaměstnavatele.^{189, 190} Pouze v určitých zákonem stanovených případech je zaměstnaný advokát oprávněn vykonávat advokacii vlastním jménem na účet zaměstnavatele, avšak pouze pokud s tím on sám a jeho zaměstnavatel souhlasí.¹⁹¹

Ze zákona o advokacii tedy vyplývá, že zaměstnaný advokát je povinen informovat veřejnost o tom, že vykonává advokacii v pracovním poměru. Proto z jeho označení musí být patrná jak skutečnost, že on sám je oprávněn vykonávat advokacii, tak zároveň skutečnost, že tak činí v pracovním poměru. Tuto informaci je advokát povinen zveřejnit také například na svých webových stránkách, vizitkách nebo hlavičkových papírech. Nesplnění této povinnosti by znamenalo zatajování informací před veřejností a před klientem, což by vyvolalo vznik kárné odpovědnosti.

Povinnost řádného a úplného profesního označení koresponduje s obecnými povinnostmi advokáta, především s čl. 4 odst. 1 etického kodexu, dle něhož je advokát povinen čestnému, poctivému a slušnému chování, které přispívá k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu¹⁹² a které současně rozvádí ustanovení o dodržování pravidel, tedy § 17 zákona o advokacii.

Skutečnost, že advokát vykonává advokacii v pracovním poměru, je současně nezbytnou informací, kterou je advokát povinen uvést při svém zápisu do seznamu advokátů vedeném ČAK. Komora tuto skutečnost eviduje a zveřejňuje ji ve veřejně přístupném seznamu advokátů na webových stránkách.

---

¹⁸⁷ § 15a odst. 5 zákona o advokacii

¹⁸⁸ § 12 odst. 1 zákona o advokacii

¹⁸⁹ § 15b odst. 1 zákona o advokacii

¹⁹⁰ § 15a odst. 4 zákona o advokacii

¹⁹¹ § 15b odst. 1 zákona o advokacii

¹⁹² Čl. 4 odst. 1 etického kodexu

6.6 Odpovědnost zaměstnaného advokáta za škodu

Jak je uvedeno v předchozím oddílu, zaměstnaný advokát vždy vykonává advokacii na účet zaměstnavatele a až na výjimky stanovené v ust. § 15b odst. 1 zákona o advokacii tak činí i jeho jménem. Tomuto pojetí tudíž odpovídá obecná odpovědnost zaměstnaného advokáta nahradit svému zaměstnavateli škodu, kterou mu zaviněným porušením povinností při výkonu práce způsobil.

Za škodu vzniklou klientovi vždy odpovídá zaměstnavatel zaměstnaného advokáta, a to bez ohledu na to, zda zaměstnaný advokát jedná svým jménem nebo jménem svého zaměstnavatele. Jelikož zaměstnaný advokát za způsobenou škodu klientovi neodpovídá a v případě vzniku takové škody není povinen ji klientovi nahradit, nemá povinnost mít v rámci výkonu advokacie sjednané pojištění.

Obecnou právní úpravu náhrady škody zaměstnancem nalezneme v zákoníku práce, přičemž povinnost zaměstnance nahradit škodu upravuje (v této práci již citovaný) § 250 a rozsah a způsob náhrady škody § 257–260. Dle zákona o advokacii za škodu způsobenou zaměstnaným advokátem zaměstnavateli při poskytování právních služeb nebo v přímé souvislosti s ním odpovídá zaměstnaný advokát právě podle příslušných ustanovení zákoníku práce, neboť se jedná o škodu způsobenou při plnění pracovních úkolů.¹⁹³ Podle zákoníku práce je pak zaměstnanec povinen nahradit svému zaměstnavateli skutečnou škodu v penězích, pokud však neodčiní škodu uvedením v předešlý stav.¹⁹⁴ Současně je stanovena maximální výše požadované náhrady, která nesmí přesáhnout částku rovnající se čtyřapůlnásobku zaměstnancova průměrného měsíčního výdělku před porušením povinnosti, jímž škodu způsobil. Stanovená výše uvedeného limitu odpovědnosti za škodu se však neuplatní v případech, kdy zaměstnanec škodu způsobil úmyslně, v opilosti nebo po zneužití jiných návykových látek.¹⁹⁵

Úpravu odpovědnosti zaměstnaného advokáta za škodu obsaženou v zákoníku práce lze tedy vnímat jako jednu z výhod výkonu advokacie v pracovním poměru, neboť kupříkladu samostatný advokát odpovídá klientovi za škodu v celém rozsahu.

---

¹⁹³ § 15c zákona o advokacii

¹⁹⁴ § 257 odst. 1 zákoníku práce

¹⁹⁵ § 257 odst. 2 zákoníku práce

Mezi již zmiňované výjimky, při kterých je zaměstnaný advokát oprávněn vykonávat advokacii vlastním jménem, ale stále na účet svého zaměstnavatele, patří takové případy, ve kterých zvláštní právní předpisy výkon advokacie zaměstnaným advokátem jménem zaměstnavatele nepřipouštějí. Jedná se například o ustanovení advokáta jako obhájce dle § 35 trestního řádu, v případě zastoupení v řízení před Ústavním soudem¹⁹⁶ nebo v případě zastoupení dle § 35 soudního řádu správního či dle § 24–25 občanského soudního řádu. Z procesní úpravy je patrné, že k jednáním před příslušnými orgány je předvolán přímo advokát, který v dané věci intervenuje na základě předložené plné moci. I v těchto případech však vykonává advokacii na účet svého zaměstnavatele, a proto je odpovědný za škodu stejně, jako když jedná jménem svého zaměstnavatele.¹⁹⁷

6.7 Odměna a daňový režim příjmů zaměstnaného advokáta

Zaměstnaný advokát pobírá za výkon advokacie mzdu, případně další výnosy plynoucí ze závislé činnosti dle dohody se zaměstnavatelem. Nárok na úplatu, tedy smluvní či mimosmluvní odměnu za poskytnuté právní služby zaměstnaným advokátem, má vždy pouze zaměstnavatel advokáta. Tato úprava odpovídá pojetí, jež laicky charakterizoval v jednom ze svých článků i člen představenstva ČAK – JUDr. Radim Miketa. Ten míní, že zaměstnaný advokát má především „*pro svého zaměstnavatele ,vydělat*“.¹⁹⁸

Po novele zákona o advokacii přinášející možnost vykonávat advokacii v pracovním poměru se vynořily také otázky spojené právě s odměnou, resp. s daňovým režimem příjmů plynoucích advokátům – zaměstnancům. Za účelem objasnění této otázky vydala dne 10. 4. 2006¹⁹⁹ Finanční správa ČR stanovisko, v němž uvádí, že příjmy advokáta vykonávajícího advokacii v pracovním poměru mají charakter příjmů ze závislé činnosti podle § 6 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „zákon o daních z příjmů“). Příjemce těchto příjmů, kterým je v tomto případě advokát s příjmy ze závislé činnosti, má tak postavení zaměstnance

¹⁹⁶ § 29–31 zákona o Ústavním soudu

¹⁹⁷ SVEJKOVSKÝ, J. § 15b [Výkon advokacie zaměstnaným advokátem]. In: SVEJKOVSKÝ, J., VYCHOPEŇ, M., KRYM, L., PEJCHAL, A. a kol. Zákon o advokacii. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 101.

¹⁹⁸ MIKETA R. *Kam kráčíš, liberální advokacie II?*. 21. 2. 2017. [online] [cit 2022-02-10] Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/blog/kam-kracis-liberalni-advokacie-ii/>

¹⁹⁹ Tzn. jen pár dní poté, co nabyla účinnosti novela zákona o advokacii zavádějící institut výkonu advokacie v pracovním poměru.

i pro daňové účely.²⁰⁰ Plátcem těchto příjmů je tudíž zaměstnavatel zaměstnaného advokáta. Pro oba tyto daňové subjekty platí práva a povinnosti uložené hmotněprávní i procesněprávní úpravou, kterou představuje zákon o daních z příjmů a zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále jen „daňový řád“).²⁰¹ Zejména se jedná o povinnost zaměstnavatele odvádět za svého zaměstnance (advokáta) sociální a zdravotní pojištění.²⁰²

6.8 Přejed práv a povinností na zaměstnavatele advokáta

Po zavedení výkonu advokacie v pracovním poměru v roce 2006 se v praxi objevovaly také otázky týkající se dosavadních závazků vůči klientům advokáta, který původně vykonával advokacii samostatně, avšak následně se rozhodl pro výkon advokacie v pracovním poměru. Tehdejší úprava v zákoně o advokacii totiž nijak nezmiňovala závazky advokáta, které vznikly ještě před tím, než začal jeho pracovněprávní poměr. Za účelem objasnění této problematiky proto byla přijata v roce 2009 novela zákona o advokacii²⁰³, která přinesla řešení v podobě přechodu práv a povinností.

Přejed práv a povinností ve vztahu ke klientům současně upravuje § 15d zákona o advokacii. Dle tohoto ustanovení přecházejí všechna dosavadní práva a závazky (až na výjimky stanovené v § 15d odst. 2 zákona o advokacii) na nového zaměstnavatele zaměstnaného advokáta, a to dnem vzniku pracovního poměru, pokud se tedy nedohodne advokát s klientem jinak nebo pokud klient včas neučiní jiná opatření.²⁰⁴ Přejedem práv a povinností ex lege se ve vztahu k dřívějším klientům zaměstnaného advokáta stává jeho zaměstnavatel právním nástupcem, který je za poskytování právních služeb těmto klientům odpovědný. Zavedením tohoto institutu tak došlo k zajištění určité kontinuity při poskytování právních služeb.

---

²⁰⁰ § 6 odst. 2 zákona o daních z příjmů

²⁰¹ *Informace k daňovému režimu příjmů plynoucích zaměstnaneckým advokátům podle novelizovaného zákona o advokacii* [online]. 10. 4. 2006 [cit. 2021-10-12]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/informace-stanoviska-a-sdeleni/2006/informace-k-danovemu-rezimu-prijmu-2236>

²⁰² § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

§ 4 písm. b) zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů

²⁰³ Novela č. 219/2009 Sb., účinná od 1. 9. 2009.

²⁰⁴ § 15d odst. 1 zákona o advokacii

Veškeré kroky spojené s přechodem práv a povinností k zaměstnavateli nově zaměstnaného advokáta může klient učinit pouze do vzniku pracovního poměru.²⁰⁵ Z tohoto pravidla lze dovodit, že zákon upřednostňuje automatický přechod, tedy přechod závazků ex lege s tím, že zaměstnavatel si této skutečnosti musí být vědom při podpisu smlouvy se zaměstnaným advokátem, a to včetně všech důsledků.²⁰⁶

Zákon současně stanoví povinnost zaměstnanému advokátovi informovat své klienty o tom, že bude vykonávat advokacii v pracovním poměru a v této souvislosti mu poskytuje i lhůtu, v níž je povinen tuto povinnost splnit. Důvodem, proč zákon tuto lhůtu stanoví, je právě poskytnutí možnosti klientovi k učinění určitých souvisejících opatření, jako je například sjednání zastupování jiným advokátem. Zaměstnaný advokát je povinen o přechodu práv a povinností informovat své klienty minimálně 15 dnů před vznikem pracovního poměru a vždy maximálně do 3 dnů ode dne uzavření pracovní smlouvy. To znamená, že pracovní smlouva by měla být uzavřena nejméně 15 dnů před plánovaným vznikem pracovního poměru. V této souvislosti je na místě připomenout, že pracovní poměr vzniká dnem, který byl sjednán jako den nástupu do práce v pracovní smlouvě.²⁰⁷ Nedodržení stanovené lhůty by mohlo být považováno za kárné provinění.²⁰⁸

Z obecného principu přechodu práv a povinností jsou stanoveny i výjimky, a to v odstavci druhém ust. § 15d zákona o advokacii, které obsahuje negativní vymezení závazků, jež na zaměstnavatele nepřecházejí. Jedním z těchto závazků je povinnost k náhradě újmy dle § 24 odst. 1 zákona o advokacii, kterou advokát klientovi způsobil při výkonu advokacie. Pokud tedy nedojde k odlišnému ujednání, povinnost k náhradě újmy na zaměstnavatele nepřechází. Další povinností, jež na zaměstnavatele nepřechází, je povinnost vrácení věcí či peněžních prostředků poskytnutých klientem, typicky vypořádání úschov.

Zákon o advokacii dále stanoví, že na zaměstnavatele nepřechází práva a povinnosti, které by způsobovaly jeho bezdůvodné zvýhodnění, nebo naopak znevýhodnění, případně pokud by splnění dojednaných povinností nebylo možné

---

²⁰⁵ § 15d odst. 1 zákona o advokacii

²⁰⁶ HAVLÍČEK, K., KOVÁŘOVÁ, D., NĚMEC, R., SOKOL, T., SYKA, J., UHLÍŘ, D., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Zákon o advokacii: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-3]. ASPI_ID KO85_1996CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁰⁷ § 36 zákoníku práce

²⁰⁸ srov. § 32 odst. 2 zákona o advokacii

po něm spravedlivě požadovat.²⁰⁹ Druhá věta ust. § 15d odst. 2 zákona o advokacii, která toto stanoví, není příliš jasná ani konkrétní, neboť zda k bezdůvodnému zvýhodnění či znevýhodnění zaměstnavatele může dojít, či nikoliv, bude vždy odvislé od konkrétních okolností konkrétního případu a bude jej tedy potřeba posuzovat ad hoc.

S ohledem na znění platné úpravy lze považovat za vhodné, aby samostatný advokát před ukončením samostatného výkonu advokacie a před vstupem do zaměstnaneckého poměru vypořádal veškeré přijaté zálohy a uzavřel klientův účet. Současně lze doporučit, aby se pro vyloučení případných sporů mezi nově zaměstnaným advokátem a jeho zaměstnavatelem obě strany na přechodu jednotlivých závazků předem domluvily a projednaly, které případy či právní spory na zaměstnavatele přejdou a které nikoliv.

6.9 Aktuální otázky výkonu advokacie v pracovním poměru

V souvislosti s četnými rešeršemi, které jsem provedla při realizaci této diplomové práce, jsem mj. narazila na otázku tzv. *švarcsystému*. Švarcsystém představuje stále aktuální problém v oblasti zaměstnávání fyzických osob, který se objevuje v různých podnikatelských oblastech, zejména při poskytování IT služeb, překladatelských služeb či projektové činnosti ve výstavbě.²¹⁰ Pro účely této práce jsem se však zaměřila se na tento institut právě v souvislosti s poskytováním právních služeb, resp. výkonem advokacie v pracovním poměru. Tento oddíl současně úzce souvisí s již rozebraným institutem *závislé práce*²¹¹.

Švarcsystém je pojem označující zaměstnávání podnikající fyzické osoby formou zastření faktického pracovněprávního vztahu jinou smlouvou.²¹² Podnikající fyzická osoba vykonává v takovém smluvním vztahu de facto závislou práci, avšak mimo pracovněprávní vztah. Jelikož ale, jak již bylo řečeno výše, může být dle zákoníku práce závislá práce vykonávána výlučně v základním pracovněprávním vztahu, je tento způsob protizákonný.²¹³ Vzhledem k uvedenému se tento institut nazývá jinými slovy *zastřený zaměstnanecký vztah*.

---

²⁰⁹ § 15d odst. 2 zákona o advokacii

²¹⁰ GABRIEL, J. *Švarcsystém je stále nelegální* [online]. [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/svarcsystem-je-stale-nelegalni-112926.html>

²¹¹ Viz kapitola 4. oddíl 5.

²¹² § 5 písm. e) bod 1. zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

²¹³ § 3 zákoníku práce

O zastřený zaměstnanecký vztah se (ve vztahu k výkonu advokacie) jedná v momentě, kdy advokát fakticky nevykonává advokacii samostatně, ani není členem sdružení či společníkem obchodní společnosti a současně ani není v pracovněprávním vztahu s těmi subjekty, vůči nimž se ve skutečnosti nachází v podřízeném postavení. V takových případech dochází k tomu, že advokát sice vykonává advokacii samostatně, resp. je v seznamu vedeném ČAK zapsán jako samostatný advokát, avšak ve skutečnosti vykonává advokacii v podřízeném vztahu k jinému advokátovi, který mu soustavně přiděluje práci, uděluje pokyny a poskytuje mu za to odměnu. Dále mu poskytuje nástroje potřebné k práci, zejména vybavené pracovní místo a počítač a stanoví mu pravidelnou pracovní dobu, ve které je zaměstnanec povinen práci vykonávat. Takový vztah disponuje všemi vlastnostmi definujícími vztah závislé činnosti fyzické osoby (zaměstnance) a osoby, od níž jí plyne za tuto činnost mzda (zaměstnavatele). Odměna za vykonanou práci je v takovém typu vztahů v praxi standardně hrazena na základě faktury vystavené „zaměstnaným“ advokátem, která zní na paušální a předem dohodnutou částku.

V souvislosti se zastřeným zaměstnaneckým vztahem je pak na místě zkoumat, zda poskytnutá odměna nemá charakter příjmu ze závislé činnosti dle § 6 zákona o daních z příjmů, neboť při aplikaci daňových zákonů v souladu s § 8 odst. 3 daňového řádu správce daně vychází vždy ze skutečného obsahu právního jednání nebo jiné skutečnosti, která je pro správu daní rozhodná, nikoliv pouze z jeho formálního označení.

Při zkoumání zastřeného zaměstnaneckého vztahu je však třeba brát v potaz určitá specifika spojená s výkonem advokacie, od nichž je potřeba zastřený zaměstnanecký vztah důkladně odlišit. Jedná se především o institut substituce dle § 26 zákona o advokacii, v jehož rámci je advokát oprávněn nechat se při výkonu advokacie v konkrétní věci či kauze zastoupit jiným advokátem. Při substituci je zastupující advokát povinen přijímat a respektovat pokyny advokáta – zmocnitele.

Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo poukázat na nepříliš probádanou problematiku institutu výkonu advokacie v pracovním poměru, zejména pak rozebrat jednotlivé související instituty a poukázat na jeho případná úskalí. Mimo to jsem si dala za cíl také charakterizovat jednotlivé související pojmy, kterými byl pojem *advokacie*, *advokát* a *pracovní poměr*.

V rámci první kapitoly týkající se pojmu *advokacie* jsem se kromě definice zaměřila také na související právní úpravu, z níž jsem následně v této práci vycházela. Druhou kapitolu jsem pak věnovala pojmu *advokát* a předpokladům, které musí fyzická osoba splňovat, aby se jím stala a mohla vykonávat advokacii. Současně jsem rozvedla některé otázky související s tímto pojmem, zejména stěžejní otázku nezávislosti advokáta, jež se ve vztahu k tématu této práce ukázala jako klíčová, či druhy advokátovy odpovědnosti. V souvislosti s nezávislostí advokáta jsem současně řešila její možnou kolizi s principem nadřízenosti a podřízenosti v rámci pracovněprávního vztahu, kdy jsem dospěla k závěru, že zákonodárce tuto kolizi vyřešil poměrně zdárně, když do zákona o advokacii doplnil ustanovení, jež je srozumitelné a nevytváří výkladové potíže. Po přiblížení zmíněných pojmů jsem se zařadila historii advokacie, kterou jsem se snažila shrnout tak, aby vzhledem k rozsáhlosti dějin obsahovala pouze důležitá fakta a souvislosti z jednotlivých historických epoch. Následovala kapitola týkající se pracovního poměru, v níž jsem především obecně charakterizovala a uvedla jeho obligatorní prvky. Dále jsem se v této kapitole zabývala související problematikou závislé práce. Následně jsem se již přesunula k jednotlivým způsobům výkonu advokacie, kterým jsem věnovala kapitolu šestou. Vzhledem k dosavadnímu rozsahu práce jsem však do této kapitoly zahrnula pouze ty způsoby výkonu advokacie, jež jsou v praxi využívány nejčastěji. Poslední kapitolu jsem pak věnovala výkonu advokacie v pracovním poměru. Nejprve jsem se soustředila na otázky spojené s přijetím tohoto institutu do právního řádu, neboť právě otázky a důvody týkající se zavedení tohoto institutu byly jednou z věcí, které jsem v této práci chtěla věnovat pozornost. V rámci poslední kapitoly jsem pak řešila zejména téma nezávislosti a odpovědnosti advokáta v pracovním poměru, neboť v rámci dodržení maximálního limitu počtu stran by nebylo možné obsáhnout veškeré otázky a problémy dotýkající se institutu výkonu advokacie v pracovním poměru.

V samém závěru této práce jsem ještě nastínila problematiku švarcsystému, jež se z dosavadně zjištěných informací ukázal jako možný související problém, který výkon advokacie může přinést.

Vzhledem k výše uvedenému mohu konstatovat, že cíl a účel této diplomové práce byl zcela naplněn a vyčerpán. Avšak stále se jedná o problematiku, jež by bylo vhodné a přínosné dále rozvíjet, neboť s postupem času vyvolává další a další otázky.

Resumé

Within the framework of this thesis, I focused on the issue of the institute of *advocacy in the employment relationship*. This issue has not been much explored in the literature and it is also not discussed in many academic publications. It presents a form of practicing advocacy which is also not very frequently chosen in the Czech Republic. Therefore, the aim of this diploma thesis was to make this institute more comprehensible to other readers.

First, I selected the important and pivotal institutes and I have discussed these within the framework of this thesis. At the same time, I answered questions that are closely related to the theme. I also analyzed the various related terms, such as the terms *advocacy*, *advocate*, and *employment relationship*. In accordance with each institute, I presented the general basis or definitions. Then I focused on the basic principles and features. I also paid a significant attention to the current legislation and the case law.

At the beginning of this thesis, I introduced the meaning of the term *advocacy*, its legal regulation and the function and position of an advocate. At the same time, I elaborated on some related issues, in particular the fundamental question of the independence of the advocate or the types of the advocate's liability. I also dealt with the history of advocacy by the title *historia magistra vitae*. Mentioning the history is particularly important to understand the development and current state of advocacy in the Czech Republic.

Furthermore, I introduced the issue of the employment relationship more specifically to the readers. I focused on the issue of dependent work and its main features. I also drawn attention to the possible conflict between the independence of the advocate and the principle of superiority and subordination in the employment relationship.

I also dealt with the possible ways of practicing advocacy that are admitted by the Advocacy Act. Nevertheless, I concentrated the most on the practice of advocacy in the employment relationship. In connection with it, I answered questions concerning its incorporation into the legal system. I also analyzed the question of remuneration of an employed advocate and its related tax regime.

In the context of the information gathered in the process of writing this diploma thesis, the concealed employment relationship has emerged as a potential

problem. Accordingly, at the conclusion of this thesis, I have outlined the issue of the Svarc system.

Seznam použité literatury a dalších pramenů

Literatura

- BALÍK, S. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. V Praze: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií, 2009. ISBN 978-80-7035-427-8
- BALÍK, S. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Plzeň: Západočeská univerzita, 1998. ISBN 80-708-2398-4
- BĚLINA, M., DRÁPAL, L. a kol. *Zákoník práce*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019
- BĚLINA, M., PICHR, J. a kol. *Pracovní právo*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017
- GALVAS, M. a kolektiv. *Pracovní právo*. 2. doplněné a přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015
- HAVLÍČEK, K., KOVÁŘOVÁ, D., NĚMEC, R., SOKOL, T., SYKA, J., UHLÍŘ, D., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Zákon o advokacii: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO85_1996CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X
- HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009
- KOPECKÝ M., *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právní učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9
- SVEJKOVSKÝ, J., VYCHOPENĚ, M., KRYM, L., PEJCHAL, A. a kol. *Zákon o advokacii. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012
- *Z minulosti advokacie: sborník příspěvků z 2. konference o dějinách advokacie*. Praha: Linde, 2005. ISBN 978-80-7201-730-0, s. 15

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 13. 9. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 7/95
- Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK, sp. zn. K 1/99
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2002, sp. zn. 21 Cdo 512/2001
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2507/2005
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2003, sp. zn. 15 Cdo 1862/2001

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2011, čj. 4 Ads 75/2011-73
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2004, č. j. 5 As 34/2003-47
- Rozsudek NSS ze dne 13. 2. 2014, č. j. 6 Ads 46/2013-35
- Stanovisko generálního advokáta Michala BOBKA, přednesené dne 24. září 2019, ve spojené věci C-515/17 P a C-561/17 P
- Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2011, č. j. 5 Ao 1/2011-22

Právní předpisy

- Usnesení č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky
- Usnesení představenstva ČAK ze dne 15. 9. 2009, kterým se stanoví minimální limity pojistného plnění z pojištění odpovědnosti advokátů
- Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění pozdějších předpisů
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Zákon č. 128/1990 Sb., o advokacii
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
- Zákon č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Zákon č. 322/1948 Sb., o advokacii
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
- Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě
- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Mezinárodní úmluvy

- Etický kodex advokátů Evropské unie, který byl přijat dne 28. října 1988
- Charta základních principů evropské advokacie, přijata na plenárním zasedání Rady evropských advokátních komor (CCBE) v Bruselu, dne 24. listopadu 2006
- Listina základních práv Evropské unie, 12012P/TXT
- Úmluva mezi advokáty světa, podepsána v Paříži dne 6. prosince 2008

Důvodové zprávy

- Důvodová zpráva k zákonu č. 59/2006 Sb.

Odborné články a internetové zdroje

- *10 otázek pro Stanislava Balíka*. Epravo.cz [online]. 18. 3. 2016 [cit. 2021-9-12]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/10-otazek-pro-stanislava-balika-100851.html>
- Bulletin advokacie č. 1–2/2009, s. 93
- DROBIŠ Z., *Nadvýroba právníků ve 21. století?* 13.01.2016 [online] [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/nadvyroba-pravniku-ve-21-stoleti#note-9>
- GABRIEL, J. *Švarcsystém je stále nelegální* [online]. [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/svarcsystem-je-stale-nelegalni-112926.html>
- GÜRLICH, R. *Společnost. Novinky z rekodifikace – advokátní kancelář GÜRLICH & Co.*, 2013, č. 27, s. 1
- *HISTORIE ADVOKACIE V ČR*. Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=38>

- *Informace k daňovému režimu příjmů plynoucích zaměstnaneckým advokátům podle novelizovaného zákona o advokacii* [online]. 10. 4. 2006 [cit. 2021-10-12]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/informace-stanoviska-a-sdeleni/2006/informace-k-danovemu-rezimu-prijmu-2236>
- JANDOVÁ, L. *Pojištění odpovědnosti advokáta za škodu aneb Promiňte, stala se chyba....* Advokátní deník [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/10/22/pojisteni-odpovednosti-advokata-za-skodu-aneb-prominte-stala-se-chyba/>
- KALENSKÁ, M., KALENSKÝ, P. *Výkon advokacie formou sdružení a odpovědnost jeho členů.* Bulletin advokacie, 1997, č. 3, s. 6–10
- KOPŘIVA V., *Výkon advokacie v pracovním poměru by znamenal tři kroky vzad.* Bulletin advokacie č. 2/1993, str. 40
- KOVÁŘOVÁ, D. *ŽENSKÁ STOPA V ČESKÉ ADVOKACII.* Bulletin-advokacie.cz [online]. 24.09.2018. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zenska-stop-a-v-ceske-advokacii?browser=full>
- MACKOVÁ J. *Odbor matriky.* Bulletin advokacie č. 7/2021, s. 46–49
- MIKETA R. *Kam kráčíš, liberální advokacie II?* 21.2.2017. [online] [cit 2022-02-10] <https://www.ceska-justice.cz/blog/kam-kracis-liberalni-advokacie-ii/>
- NAHODIL Z., *Advokacie, to nejsou kalifornské doly, říká Stanislav Balík.* [cit. 2022-01-12] [online] https://www.lidovky.cz/byznys/advokacie-to-nejsou-kalifornske-doly-rika-stanislav-balik.A200922_091819_In_byznys_pravo_ssu
- *Snaha vše řešit udáním je stále častější.* JANUŠ J. Lidové noviny [online] str. 15. 14. 9. 2015. [cit- 2022-01-10] Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=14862>
- *The Portia effect: Early women law students and their legacy.* University of London [online]. [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://london.ac.uk/news-and-opinion/leading-women/portia-effect-early-women-law-students-and-their-legacy>
- *VÍTE, ŽE...* BALÍK S. Bulletin advokacie č. 4/2000, s. 94.
- *Vývoj advokacie na území Slovenska.* Slovenská advokátská komora [online]. Dostupné z: <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak/history?web/sk/cms/closeBanner=1>

- Zápis ze 34. schůze představenstva České advokátní komory, konané ve dnech 11. – 12. ledna 2021, dostupné z: https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2021_01.pdf
- *Zápis*. Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=9005>